

SAMORA

NR. 2/2018 APRIL-JUNI kr 50,-

Fremtider som drukner

Nye bilder, gamle rammer

**Kulturbistand kan
ikke undervurderes**

Turbandagen:

**Smil, farger
og tekstil**

Sara Flaaen
Licius

Mori Diakite

Endre Dalen

Nora Warholm
Essahli

Mohamed Abdi

Ingrid Fadnes

Mari K.
Linløkken

Andreas Hammer
Holmefjord

Gabriel Correa

Sakina
Benmalek

Bhakti
Shringarpure

Sindre Bangstad

Matias I. Alegria

3 LEDER: ZOOMER INN PÅ DE UNGE

4 EVOLUSJONEN VISES IKKE PÅ TV

Dag og Tid skriver om hvordan Immigrantene-kollektivet la grunnlaget for rasismedebatten.

6 KULTURBISTAND KAN IKKE UNDERVURDERES

Drastiske kutt i kulturbistand får en rekke kulturaktører til å reagere.

12 «MINORITETSMANNEN»: NYE BILDER, GAMLE RAMMER

Kjære bror – et unikt bidrag i den offentlige samtalen om «minoritetsmannen».

15 GENTRIFISERINGENS KLIMAKS

Starbucks stengte 8000 filialer i noen timer for å sende ansatte på rasismekurs.

16 FREMTIDER SOM DRUKNER

Samtale mellom Bhakti Shringarpure og Mohamed Abdi på Samoras 1. mai-frokost.

20 OBS PÅ OSLO

Oslo – Ulrikhetenes by tar opp hvordan de sosiale skillene tydelig følger geografiske skillelinjer.

22 TVANGSSLAKTER SAMISK KULTUR

Om kolonialiseringen av samer i Norge.

25 ÅRETS VIKTIGSTE TEATERSTYKKE

Utallige nyanser av dagens ekstremisme- og terrordebatt.

26 PAUL GILROY'S DOBLE BEVISSTHET

Professor Paul Gilroy besøkte Litteraturhuset i Oslo for en samtale med Sindre Bangstad.

30 MO' BEATTY BLUES

Paul Beatty var i Oslo i vår for å lansere sin nyeste roman.

32 – JEG SKAL BLI SOM IDOLENE MINE

I sommer kan du se Pasha på Melafestivalen.

34 IKKE EN TRUSSEL MOT VELFERDSSTATEN

I følge Stortingsmelding 40 truer velferdseksperten velferdsstaten.

38 SMIL, FARGER OG TEKSTIL

Et av hovedstadens sikreste vårtegn er Turbandagen.

41 GLAMOUR OG TØFFE TIDER

Vita og Wanda Mashadi viser en annen side av det flerkulturelle ungdomsmiljøet.

44 KLASSEN – EN THRILLER FRA TREDJE TRINN

I Klassen – fortellinger fra et skoleår av Marte Spurkland, blir vi kjent med sju elever med høyst forskjellige utfordringer.

46 ET SENSUELT EVENTYR

Call Me By Your Name er Luca Guadagninos desidert vakreste film.

48 KASHFA BAK SCENETEPPE

Kashfa Gashamura er aktuell med musikalen *Hair* på Oslo Nye Teater.

50 ETC.

52 BAKSIDE:

Poesi av Rupī Kaur - *i stand*

SAMORA

– Magasinet som krysser grenser –

NR 2/2018 APRIL-JUNI

40. årgang

Mariboesgate 8
0183 Oslo
www.samora.no
samora@samora.no

Forsidefoto
Sakina Benmalek

Baksideillustrasjon
Rupi Kaur

Redaksjon

Mohamed Abdi,
Selma Benmalek,
Even Tømte &
Endre Dalen (redaktør)

Redaktør for denne utgaven

Sara Flaaen Licius

Redaksjonsråd

Mari K. Linløkken, Turid Heiberg,
S. Ananthakrishnan, Inger Aguilar
& Ashley Shiri

Ansvarlig redaktør

Khalid Salimi

Abonnement

(4 nr pr år):
kr 200 for enkeltpersoner
kr 250 for institusjoner
Bankkonto: 5005.06.28245
ISSN 0801 - 6992

Trykk
UnitedPress

Skribentene er selv ansvarlig for innholdet i Samoras artikler. Samora arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener å ha blitt urettmessig omtalt, kan henvende seg til redaksjonen eller Pressens Faglige Utvalg.

PFU er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler presseetiske spørsmål.
Adresse: PFU, Rådhusgt 17, 0101 Oslo

Samora er en partipolitisk uavhengig, livssynsneutral og økonomisk frittstående publisasjon.

Zoomer inn på de unge

På samme måte som man kan si at våren tilhører de unge, kan man også si at spesielt denne utgaven av Samora hører de unge til. Vi er opptatt av viktigheten av at dagens generasjon unge får spire og blomstre på naturlig vis, i et gunstig miljø, slik at de står sterkere i fremtidens vær og vind. Det er vi ikke alene om.

Ane Carmen Roggen fra JM Norway, og flere andre aktører i kulturbransjen, er svært bekymret for Norges kulturframtid, etter at det ble annonsert drastiske kutt i kulturbistand og kultursamarbeid mellom ulike aktører. For hvordan vil vårt lille land bli, dersom diverse arrangementer som har som formål å skape samspill og internasjonalt kultursamarbeid, samt bryte ned stereotyper, forsvinner?

Siden Trine Skei Grande har tiltrådt som kulturminister er det håp om rom for handling. Da er det nødvendig at kulturministeren tar initiativ til samarbeid og samspill med Utenriksdepartementet for å rette opp kursen.

Som motvekt til den tidsaktuelle såkalte «girlpower-bølgen», passer vi også på å tale guttenes sak i dette nummeret. Vi har anmeldt antologien *Kjære bror*, som også har vekt på debatt om unge jenter og gutter med minoritetsbakgrunn i kjølvannet av bokens utgivelse.

Vi har også vært tilstede på menneskerettighetsfestivalen Human Rights Human Wrongs, og rapporterer fra en aktuell paneldebatt om dagens kolonialisering av samene. I saken blir du kjent med reindriftseier Jovsett Ante Saras historie, og om hvordan han ble tvunget til å slakte ned reinbestanden sin fra 116 til 75 dyr som følge av nye vedtak.

I et intervju med Jørn Ljunggren, redaktør av boken *Oslo – ulikhetens by*, zoomer vi inn på hovedstaden. De sosiale og geografiske skillene er nemlig tydeligere enn mange tror, noe som særlig virker avgjørende for ung-

dommen. «Stereotypene blir sterkere hvis man aldri får dem korrigert gjennom møte med andre mennesker», sier han og ytrer bekymring for at det i Oslo er en tendens til at man er veldig lik de andre barna man leker med – uansett hvilken side av byen man vokser opp på.

Du får også lese om det vi peker ut som årets kanskje viktigste teaterstykke. Med kun unge mennesker på scenen, speiles en hel generasjon og dens følelser av sinne, sorg, humor - og utenforskap. På den andre side, har vi møtt representanter fra Unge Sikher, som helt siden 2009 har tatt ansvar for å skape åpenhet, igjennom den årlige Turban-dagen. Med en egen Oslo-turban, designet av Holzweiler i fjor, ønsker de å gjøre det lettere for kommende generasjoner sikher å vokse opp i Oslo.

I tillegg har vi tatt tempen på Luca Guadagninis nye film, *Call Me By Your Name*. Den følelsesladete filmen om to unges kjærlighetshistorie er en svært vakker visuell påminnelse om å ikke ignorere våre indre lidenskaper.

Og sist, men ikke minst, har vi snakket med Hair-aktuelle Kashfa Gashamura, realitystjernene Vita og Wanda Mashadi som er i gang med en andre sesong av deres populære NRK-serie, og stjerneskuddet Pasha, som er klar for årets Melafestival.

Det er juni – en av de deiligste månedene i vår del av verden. Jeg håper du tar deg tid til å nyte både denne fargerike utgaven av Samora, og den lyse tiden vi har foran oss!

SARA FLAAEN LICIOUS
Redaktør

Evolusjonen vises ikke på TV

Bladet du holder i hendene fyller straks 40 år. Immigranten-kollektivet, ga ut den første utgaven av Immigranten/Samora i 1979, og dannet senere Antirasistisk Senter i 1984.

Mange organisasjoner skulle følge i disse fotsporene.

En artikkel i Dag og Tid sementerer betydningen kollektivet hadde for debatten om rasisme frem til i dag.

I Dag og Tid skriver Kaj Skagen en tredelt serie artikler om «makta og avmakta til sekstiåttarane». I del to tar Skagen for seg hvordan «Antirasistane gjekk frå å vere randsfigurar til å bli fortropp for storsamfunnet».

Kaj Skagen trekker spesielt frem to miljøer som utmerket seg som fortroppen med antirasister: AKP (m-l) og deres organ Klassekampen, og Immigranten-kollektivet. Særlig Immigranten-kollektivet, «ein møteplass mellom innvandrarinтеллекuelle og sosialantropologar», ifølge Skagen, la mye av grunnlaget for det ideologiske ved antirasismen i Norge.

Grunnlaget for antirasisme i Norge

Immigrantenkollektivet ga ut tidsskriftet Immigranten fra 1979. Det var også videreutviklingen av det samme kollektivet som skulle få æren av å grunnlegge Antirasistisk Senter, Radio Immigranten (Tellus Radio),

«Særlig Immigrantenkollektivet, 'ein møteplass mellom innvandrarinтеллекuelle og sosialantropologar', ifølge Skagen, la mye av grunnlaget for det ideologiske ved antirasismen i Norge.»

SOS Rasisme, Krisehjelpsgruppa, Agenda X og Mela. Personer fra samme miljø har senere dannet organisasjoner som OMOD (Organisasjon Mot Offentlig Diskriminering), MiRA-senteret, og Nordic Black Theatre.

Den tydeligste linjen fra Immigrantenkollektivet går likevel frem til bladet Samora, som du leser nå. Immigranten skiftet navn til Samora mot slutten av 1980-tallet, og i år er det 40 år siden det første redaksjonsmøtet ble holdt.

I dag er ansvarlig redaktør for magasinet fortsatt Khalid Salimi, mannen som Skagen fremhever som ikke bare den mest sentrale i Immigrantenkollektivet, men den mest betydningsfulle for den antirasistiske bevegelsen i Norge, hvis man i all beskjedenhet teller hvem som er nevnt oftest i artikkelen, og dekorerer dobbeltsiden med et stort bilde.

«Utfordringa for Immigranten-kollektivets analyse var at dei oppfatta Noreg som ein del av eit globalt undertrykingsystem som ytra seg rasistisk, samstundes som nordmenn ikkje opplevde seg sjølve som rasistar,» skriver Skagen.

«Før fantes det ikke kulturrasisme»

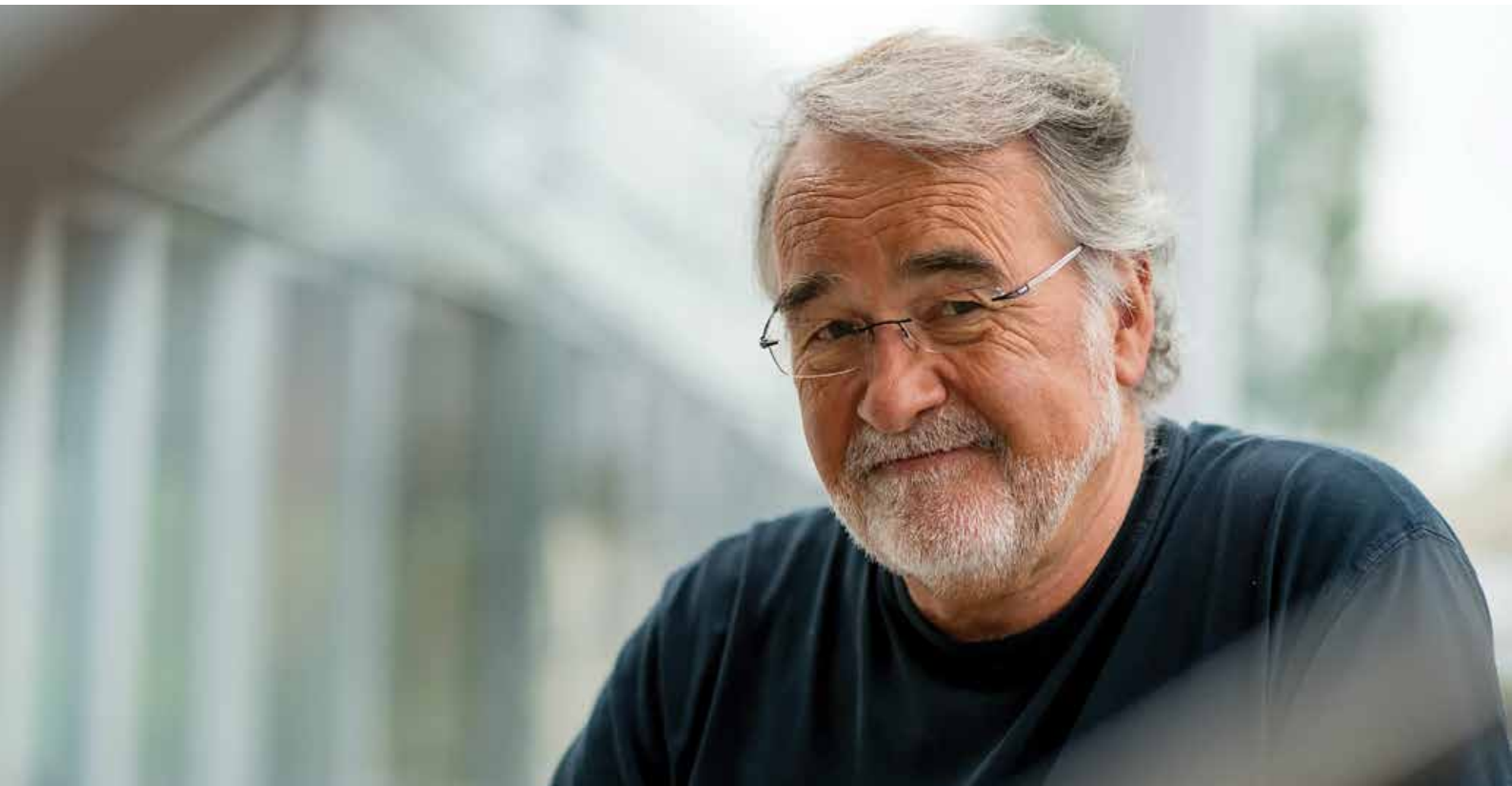
En milepæl for Immigranten og miljøet rundt var utgivelsen av Martin Barkers *The New*

Faksimile:
Dag og Tid 11.-17. mai 2018

Racism, (1981) som var tidlig ute med å vise til kulturrasisme, som en ny form for undertrykking. Omtale av Barkers analyse ble viet spalteplass i Immigranten for noe annet sted i Norge. Kulturrasismen diskriminerte ikke nødvendigvis mennesker utelukkende etter hudfarge, men det var kulturen innvanderne tok med seg som var «farlig» for «norske verdier».

Og der er man vel ved sakens kjerne. Det er der debatten fort-

– Flere institusjoner sier det flerkulturelle arbeidet skal gjennomsyre virksomheten, men om du ikke øremerker midlene og arbeidet, er dette et dødsstøt for den kompetansen vi har bygd opp gjennom over to tiår, sier Tom Gravlíe, tidligere direktør for internasjonal virksomhet i Rikskonsertene. Foto: Lars Opstad

Kulturbistand kan ikke undervurderes

Drastiske kutt i kulturbistand får en rekke kulturaktører til å reagere. Ikke bare kuttes budsjettet, også det mangeårige samarbeidet mellom kulturaktører kuttes bort. Hvorfor er kulturbistand viktig?

INGRID FADNES

SAMORA

-Regjeringen kan ikke undervurdere kulturens rolle i bistandssammenheng, sier Khalid Salimi, direktør for Mela, som organiserer den årlige Melafestivalen og til daglig driver Melahuset.

Midler til kulturbistand har blitt halvert på to år, men tendensen de siste fem-seks årene er en gradvis nedprioritering av internasjonalt kultursamarbeid. «En stille nedleggelse», sa jazzmusiker Hans Martin Austestad til Klassekampen i et oppslag 8. februar i år. «Prioriteringene i budsjettet reflekterer prioriteringene i norsk utenrikspolitikk», svarte statssekretær i Utenriksdepartementet (UD) Jens Frølich Holte på kritikken. Fra nå av skal pengene brukes der de har størst mulig effekt: i sør. Dermed er det ikke bare i

penger det kuttes, de norske aktørene kuttes også vekk fra kulturbistand.

– Dette er dødsstøtet for kulturarbeidet, sier Tom Gravlíe, tidligere direktør for internasjonal virksomhet i Rikskonsertene. – Arbeidet renner ut i sanden, hevder daglig leder ved Riksscenen For Folkemusikk og Folkedans Helge Skansen – Alt vi har bygd opp over så lang tid, kan rives ned på et blunk og jeg er redd Norge vil bli et mindre land, sier Ane Carmen Roggen fra JM Norway. Pianist og lærer ved musikk-instituttet Barratt Due, Grete Helle Rasmussen, kaller det en katastrofe.

Khalid Salimi understreker kulturens rolle i verdensdeler som kjemper for stabilitet og mot konflikter.

«Vi bruker kunst som et pusterom i Vesten, og i konfliktområder i land i sør er dette også viktig, kanskje viktigere enn noen gang.»

I bistandspolitikken viser kultursamarbeid nye horisonter for mange land i sør, sier Salimi. – Vi bruker kunst som et pusterom i Vesten, og i konfliktområder i land i sør er dette også viktig, kanskje viktigere enn noen gang. Kultur har en evne til å skape nøytrale arenaer, mener Salimi, som ser alvorlig på kuttene i kulturbistand. Midlene var allerede et mikroskopisk felt innenfor bistanden totalt sett, men en smule kan bety mye i form av kultur, mener Salimi, som selv har mangeårig erfaring med kulturutveksling.

Samora har snakket med aktører i Norge og i samarbeidslandene, for å høre hvor og hvordan kuttene rammer, og hva de mener er utviklingseffekten av kulturbistand.

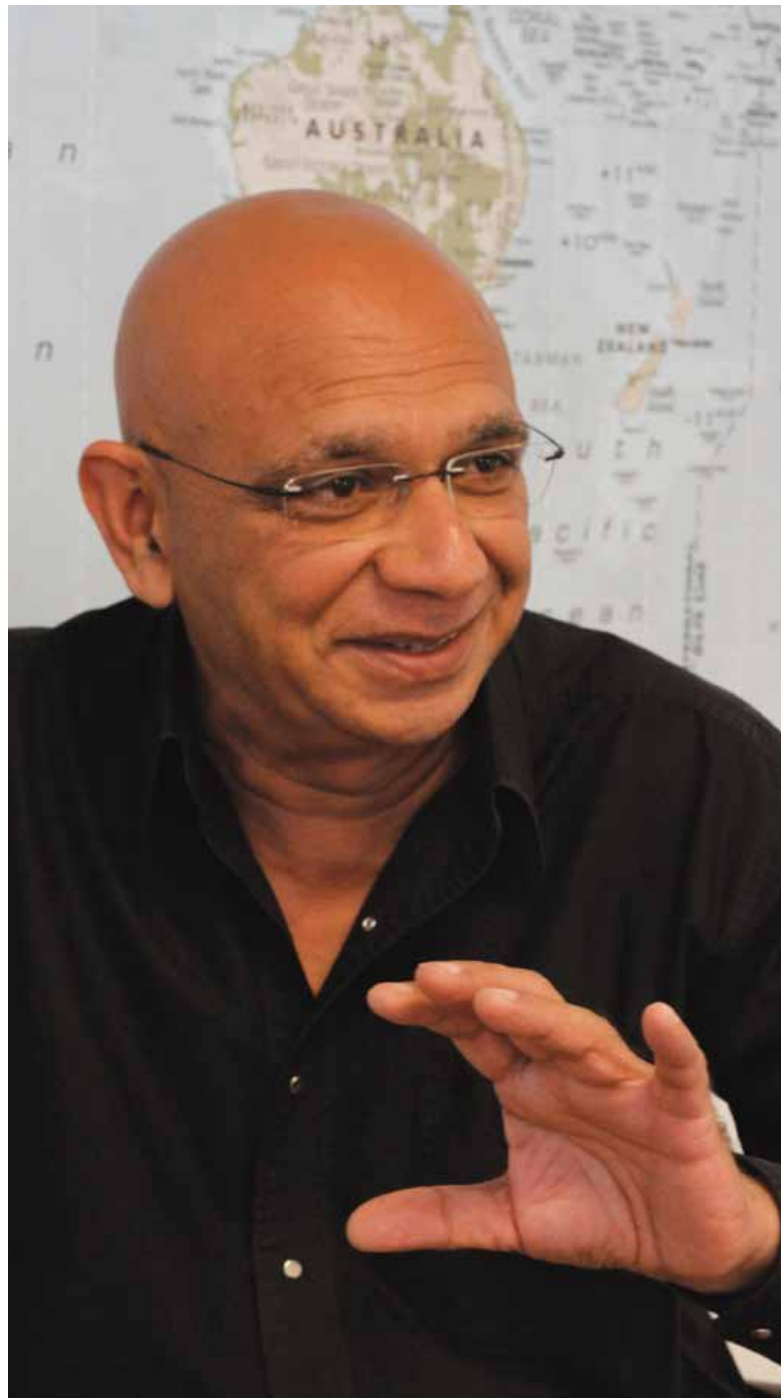
En snuoperasjon

I mars 2013 lanserte regjeringa den første stortingsmelding om internasjonal kulturinnsats. «Kulturen er en byggestein for vår identitet – den gir oss tilhørighet og stolthet. Dette er viktige verdier også i fattige land», sa daværende utviklingsminister Heikki Holmås. Et samstemt kor, basert på et tett samarbeid mellom kulturministeren og utviklingsministeren, viste at utvikling og kultur gikk hånd i hånd. Internasjonalt samarbeid ble framhevet som særskilt viktig. Det koret er ikke lenger så samstemt. UD kaller Stortingsmeldingen fra 2013 «En snuopera-sjon vekk fra støtte til småprosjekter hvor ett av strategipunktene var å gi mer støtte til partnere i utviklingsland, og mindre gjennom norske kulturaktører», forteller UD på epost til Samora.

– Det som skjer nå er et brudd med det arbeidet ulike aktører i Norge har bygd gjennom flere år. Den veien har gått via Klangrikt fellesskap på 1980-tallet, hvor formålet var å påvirke holdninger hos barn og unge via musikk og kulturelle aktiviteter, til skolekonserter rundt om i hele landet i samarbeid med aktører fra blant annet Palestina, Nepal, India og Sri Lanka, forteller Tom Gravlie.

Gravlie var med på å starte opp det internasjonale arbeidet til Rikskonsertene, og gikk av med pensjon i 2016, etter 30 år med flerkulturelt arbeid. Nå har Rikskonsertene blitt til Kulturtanken, og det internasjonale arbeidet har «forsvunnet» fra deres mandat. Gravlie er alvorlig bekymret for utviklingen, og bekymringen deler han med flere. Blant andre med daglig leder for Riksscenen, Helge Skansen, som også har jobbet 12 år i Rikskonsertene.

– Mye tyder på at man er i ferd med å fase ut den internasjonale virksomheten knyttet til bistand og utveksling. Om dette er prioriteringer Kulturtan-

– Kultur har en evne til å skape nøytrale arenaer, mener Khalid Salimi, leder for Mela, som ser alvorlig på kuttene i kulturbistand. Foto: Mela

ken gjør, eller om det er pålegg fra UD eller Kulturdepartementet, det vet jeg ikke, sier Skansen, og fortsetter: – Dialog gjennom kulturprosjekter skaper unike møteplasser og er brobygging som både næringsliv og politikk tjener på. Det er veldig trist om dette arbeidet, der nettverk og kompetanse er utviklet gjennom tiår, nå skal renne ut i sanden, sier han.

Det mangeårige arbeidet har skapt festivaler som Film fra Sør, Oslo World, Melafestivalen, skolekonserter i samarbeid med musikere fra sør, konsertarenaer som Cosmopolite og utvekslingsordninger

Kulturtanken (tidligere Rikskonsertene) har lenge holdt på med kultursamarbeid med India (bildet) og andre land i Sør. Hvis det kuttes mer i kulturbistand trues denne virksomheten.
Foto: Lars Opstad

for norske musikere, som Stikk.no. Fellesnevner for dem alle er et ønske om å bygge broer mellom folk og kulturer, og å bryte ned stereotypier og murer mellom mennesker.

Anne Moberg, fagansvarlig for Kulturtankens internasjonale virksomhet, kan bekrefte utviklingen.

– Det må understrekes at vi ikke bryter noen kontrakter vi har, men det nye mandatet til Kulturtanken åpner ikke opp for å videreføre de prosjektene vi har vært engasjerte i. Dette sammenfaller med UD's prioriteringer om at bistanden skal gå direkte til partnere i sør og ikke nødvendigvis via en partner i Norge, sier Moberg. Likevel deler Moberg bekymringene, og mener samarbeid ikke må undervurderes.

Hun har selv vært med på å bygge opp det internasjonale samarbeidet og mener det er trist at man både nedprioriterer samarbeid, og kutter støtten så drastisk.

– Alle partnerne sier det er viktig å beholde samarbeidet, og vi skal ikke undervurdere betydningen for musikere fra andre steder å komme til Norge for å spille, eller hva det betyr for norske musikere å reise ut. Det å ha en norsk partner gir en merverdi, gjennom å kunne ha støtte og tilgang til kompetanse fra et fagmiljø, sier Moberg.

– Etter mange års arbeid er jeg redd vi nå stanger hodet i vegg, sier hun.

Fra samarbeid til direkte bistand

«Samarbeid og utveksling mellom kunstnere er berikende for dem som er med i det konkrete prosjektet. Men når målet er å endre kulturlivets betingelser i utviklingsland, gir utveksling svært begrensede resultater», skrev statssekretæren i et innlegg 16. februar på regjeringen.no.

Dette er to av Rikskonsertenes mangeårige partnere uenige i. Både Bindu Subramaniam, leder for akademiet SaPa Academy i Bangalore i India, og James French fra Samro Foundation i Johannesburg i Sør-Afrika, forteller på epost hva utveksling og samarbeid med norske aktører har tilført.

– Til statssekretæren vil jeg gjerne høflig svare: Inspirasjon på individnivå er det vi trenger for å skape systemisk (og systematisk) forandring, forteller Bindu som gjennom flere år har jobbet tett med Rikskonsertene.

Betydningen av å jobbe sammen med et dyktig fagfelt som kan dele av kunnskap og erfaring, og samtidig lære noe nytt i en ny kontekst og i en ny kultur, bringer med seg noe som ikke kan oppnås kun ved overføring av penger, understreker Bindu.

– Den kulturelle oversettelsen er langt viktigere enn bare det å motta penger for å oppnå et mål, forteller Bindu, – til syvende og sist kan bistand få i gang en start, men de virkelige endringene skjer gjennom inspirerende interaksjon.

James French fra Samro Foundation i Sør-Afrika ramser opp en rekke positive aspekter ved samarbeid, og oppsummerer det hele i en større refleksjon om hva kulturelt arbeid kan bety for et samfunn i endring.

– Etter apartheid og den kulturelle boikotten på 1980-tallet har det tatt Sør-Afrika flere år å komme ut av en påtvunget isolasjon. De siste tjue årene har kunstnere fra andre land tatt med seg perspektiver til landet vårt som har påvirket lokale kunstnere og deres forståelse av den globale kunstverdenen. I tillegg tok de med seg nettverk, ideer og forbindelser med samtidskunstverdenen.

Fra norsk side har vi sett et engasjement basert på deres egne erfaringer. Disse har inkludert forståelse av profesjonalitet, fagforeninger, nettverk og spillestøtte. Selv om det er vanskelig å måle den virkelige effekten av utveksling, er den langsiktige innflytelsen på kunsten i Sør-Afrika gripende, understreker French.

Både prosjektet i Sør-Afrika og i India utfases i år, og med det avsluttes store deler av Rikskonsertenes internasjonale arbeid.

– Det er en katastrofe at alt dette skjer, og at det skjer i stillhet, forteller Grete Helle Rasmussen. Hun er pianist, førsteamanuensis og seksjonsleder for instrumental- og

vokallærerutdanningen på musikk-instituttet Barratt Due.

Et av prosjektene Barratt Due jobbet med, var musikkprogrammet Aprendiz for barn og unge fra favelaer i Niteroi i Brasil. Oslo Camerata har vært engasjert der siden 2008, og etterhvert kom Utenriksdepartementet inn og støttet et treårig prosjekt. Midlene stoppet i 2015.

– Samarbeidet er et vinn-vinn forhold. Hver enkelt elev og lærer som er involvert blir endret, for alltid. Jeg blir endret. Kanskje dette ikke lar seg måle? Jeg vet ikke hva de ser etter. Hva er det de måler? Rasmussen stiller det spørsmålet alle aktørene Samora har vært i kontakt med stusser over. Ser ikke regjeringen verdien av et samarbeid mellom fagmiljøer?

UD bekrefter statssekretærenes uttalelser i en epost til Samora:

– Utveksling og samarbeid har utvilsomt effekt på produksjonene eller produktene det samarbeides

«Mye tyder på at man er i ferd med å fase ut den internasjonale virksomheten knyttet til bistand og utveksling.»

– Inspirasjon på individnivå er det vi trenger for å skape systemisk (og systematisk) forandring, forteller Bindu Subramaniam, leder for akademiet SaPa Academy i Bangalore, India. Foto: Lars Opstad

– De siste tjue årene har kunstnere fra andre land tatt med seg perspektiver til landet vårt som har påvirket lokale kunstnere og deres forståelse av den globale kunstverdenen, sier James French fra Samro Foundation i Johannesburg, Sør-Afrika. Foto: Lars Opstad

om, og spennende og nye kulturuttrykk kan komme ut av slike tiltak. Når målsettingen imidlertid er å bidra til varig endring i kulturlivets betingelser, anses ikke utveksling som metode som optimal, svarer UD på spørsmål fra Samora. Hva som menes med varig endring, sier UD ingenting om.

Tross ulik oppfatning om metoden for å oppnå best mulig resultater av bistandspengene, er tallene i seg selv tydelig tale. Hogget i kulturbistanden har kuttet budsjettet fra 89 millioner til 49 millioner i år.

Kutt over hele linja

Det er ikke bare Rikskonsertene, i dag Kulturtanken, som utfaser det internasjonale samarbeidet. Kuttene rammer en rekke aktører, både direkte og indirekte.

Film fra Sør fikk kutt på 850 000 kroner i år. Oslo World, musikkfestivalen som har sitt utspring i det internasjonale arbeidet Rikskonsertene var med å bygge opp, har blitt kuttet med 600 000. Støtteordningen for norske artisters samarbeid med musikere og arrangører i bistands-land, Stikk.no, forsvinner også ut av bistandsbudsjettet. Freds-korpset har halvert antallet utvekslinger som har med kultur å gjøre i løpet av de siste fem-seks årene, og ambassadene får mindre i kulturmidler. Jan Lothe Eriksen fra SafeMUSE forteller om prosjekter som blir satt på vent på grunn av manglende støtte.

– Vi samarbeider med Ethno (et verdensomspennende Jeunesses Musicales International-prosjekt for folkemusikere red.anm.) og hadde planlagt en

Ethnocamp i Zagoraprovinsen i Marokko i år. Prosjektet er et initiativ derfra, og vi så for oss et treårig samarbeid, forteller Eriksen. Prosjektet er ikke lagt på is, men til kjøling på grunn av budsjett-kuttet i UD, forteller han. De trengte 275 000 kroner for å få sette i gang.

JM Norway (Jeunesses Musicales Norway) var også involverte i prosjektet i Marokko og merker innstrammingene.

– Jeg tror vi er mange som er bekymret over denne utviklingen. Hvordan kan noe som koster så lite, men gir så mye, bli revet ned? spør Ane Roggen, daglig leder i JM Norway. – Vi trenger en debatt rundt dette. Er vi enige i premissene? Jeg tror det er uklokt å slå beina under gjensidige og verdifulle samarbeid

mellom fagmiljøer, mener Roggen, som også har erfaring fra Rikskonsertenens internasjonale arbeid.

– Jeg klarer ikke å se for meg et musikk Norge uten disse internasjonale samarbeidene. Jeg er redd vi blir et lite land, avslutter Roggen.

Ambassadesekretær i Pakistan, Jørn Winchne Pedersen, forteller på epost at ambassaden ikke har forvaltet kulturmidler siden 2015. Tidligere har de støttet Rikskonsertene via et samarbeid med den lokale organisasjonen Lok Virsa. Her var også andre aktører som Norsk Folkemuseum, Riksantikvaren og Stiftelsen Mela involverte. Et kjapt blikk på kulturmidler til norske ambassader viser den samme tendensen. Det er kutt over hele linja.

«Ser ikke regjeringen verdien av et samarbeid mellom fagmiljøer?»

Store deler av Rikskonsertenes internasjonale arbeid avsluttes nå. – Det er en katastrofe at alt dette skjer, og at det skjer i stillhet, forteller Grete Helle Rasmussen, pianist, førsteamanuensis og seksjonsleder for instrumental- og vokallærerutdanningen på musikk instituttet Barratt Due.

Øyner et håp

– For meg blinker blålysene for den flerkulturelle satsningen inn mot skolen i Norge, sier Gravlíe. Han mener vi ikke bare må se de konkrete prosjektene som forsvinner, men også sette fokus på grunnlaget for omprioriteringer i en tid hvor vi trenger internasjonal kultur og møteplasser mer enn noen gang.

– Flere institusjoner sier det flerkulturelle arbeidet skal gjennomsyre virksomheten, men om du ikke øremerker midlene og arbeidet, er dette et dødsstøt for den kompetansen vi har bygd opp gjennom mer enn to tiår. Om du ser helheten i nedskjæringene de siste fem årene, er det dobbelt tragisk i våre dager, forteller Gravlíe.

Alt håp er likevel ikke ute, mener han. Kompetansen finnes og den må både politikerne og fagmiljøet anerkjenne og ivareta.

– Vi kunne ha samlet kompetansen i et senter som kan videreføre det arbeidet vi har påbegynt. Det hadde vært noe for kulturministeren, sier Gravlíe.

– Jeg vil si mange bekker små, alle som gjør noe på dette feltet, har betydning, sier Khalid Salimi i Mela.

«Vi kunne ha samlet kompetansen i et senter som kan videreføre det arbeidet vi har påbegynt. Det hadde vært noe for kulturministeren.»

MØTE MED BISTANDSMINISTEREN

Forum for kulturbistand har kontaktet bistandsministeren for et møte. Formålet med koalisjonen er «å bidra til å styrke kulturell infrastruktur og kompetanse blant kunstnere, kunstfaglige miljøer og lokale myndigheter i det Globale Sør».

Følgende er initiativtakere:

- Oslo World
- Førdefestivalen
- SafeMUSE
- Hedda Foundation
- Kirkelig Kulturverksted
- MfO
- Solveig Korum, tidl. Rikskonsertene
- Anne Moberg, tidl. Rikskonsertene

Disse aktørene har sluttet seg til forumet:

- Mela
- NORCODE
- JM Norway
- Mimeta
- Trondheimsolistene
- Universitet i Agder, Fakultet for Kunstfag
- Playing for A Future (Valdres Sommersymfoni)
- TrAP
- Kulturskolen i Fredrikstad
- Oslo International Rumi Festival
- SISU
- Artmuse
- Norges Musikkorpsforbund
- Stiftelsen Festivalkontoret (tidligere Film fra Sør)
- Danse- og teatersentrum
- Norsk Jazzforum

Han legger til at det er viktig at en slagkraftig instans har ansvar for å følge opp dette feltet.

– Mela tar gjerne sin del av ansvaret. Her er det samlet flere tiår med kunnskap, faglig kompetanse, et stort nettverk, og ikke minst en arena som tilbyr pulserende opplevelsesmuligheter til både minoritetskunstnere og et mangfoldig publikum. Samarbeid mellom Utenriksdepartementet og Kulturdepartementet vil sikre en helhetlig satsing, avslutter Khalid Salimi.

Og dermed er utfordringen gitt til kulturminister Trine Skei Grande. Et steg i riktig retning, som nevnes av samtlige Samora har snakket med, er en god dialog med fagmiljøet samlet sett. Slik kan erfaringene fra 25 år med internasjonalt arbeid bli ivaretatt og lyttet til når et nedskrapet kulturbudsjett skal fordeles. 📍

«Minoritetsmannen»: Nye bilder, gamle rammer?

Den offentlige samtalen om «minoritetsmannen» står overfor en korsvei. Skal vi skape nye bilder ved å kaste gamle rammer, eller reproducere gamle bilder ved å gjenbruke samme rammer? Samtalens fremtid krever nytenkning.

MORI DIAKITE

SAMORA

Er det mulig å skape nye bilder, når en anvender samme rammer som tidligere bilder? Boken *Kjære bror* svarer ja, men illustrerer at svaret er, nei.

Kjære bror er på mange måter et unikt bidrag i den offentlige samtalen om «minoritetsmannen» og det flerkulturelle Norge. Forfatterne reflekterer et mangfold hva gjelder etnisk, religiøs og sosiale bakgrunner. De forenes ved at de, hver på sin måte, har et personlig forhold til «minoritetsmannen» – enten ved å være i slekt med han, ha en relasjon til han, eller ved å rett og slett å være han.

På denne måten kan *Kjære bror* sies å være unik, blant annet fordi den viser styrken av mangfold i praksis og gir et innblikk i «minoritetsmannens» livssituasjon og tankegods, sett fra ulike perspektiver, og med ulike briller. – Men er *Kjære bror* unik i sin tilnærming til den offentlige samtalen om «minoritetsmannen» og temaene som tas opp?

Ulike tilnærminger er representert. Grovt sett kan man skille mellom de tekstene som tematiserer de generelle forestillingene om «minoritetsmannen» og de som fokuserer på «minoritetsmannens» indre følelses- og tankeliv. Fokuset hviler på førstnevnte gruppe med tekster.

Boken, og særlig den første gruppen med tekster, har et uttalt mål om å være preskriptiv (diagnostisere strømningene som omgir «minoritetsmannen»), ved at forfatterne her diskuterer hvordan vi bør tenke, snakke og forholde oss til «minoritetsmannen». Derfor kan boken evalueres i lys av hvorvidt den oppfyller målene den setter for seg selv.

Mangfold av stemmer – ensretting av synspunkter

Til tross for mangfoldet av stemmer og skribentene som, med rette, tar et oppgjør med noen av de prob-

lematiske forestillingene om «minoritetsmannen», kan ikke boken sies å være unik i sin tilnærming til tematikken. Dette til tross for at boken har et uttalt mål om å «(...) gi folk nye bilder å tenke med». Dette gjelder for eksempel tekstene til Umar Ashraf, Nina Bahar og Mina Adampour.

Dette skyldes at boken som helhet, og flere av tekstene, se for eksempel tekstene til Noman Mubashir, Usman Ali Khan og Maaz Ahmed, har det samme utgangspunktet og bygger på de samme premissene og forestillingene om «minoritetsmannen» som det vi ser florere i det offentlige ordskiftet.

«I løpet av samtalen
gang blir individer til
grupper, problemer
til særproblemer, og
‘minoritetsmannens’
livsførsel til en del av
‘de andres’ livsførsel.»

For å forstå hva dette bunner i, må det ses i lys av den offentlige samtalen som *Kjære bror* er en del av. Den offentlige samtalen om «minoritetsmannen» (og det flerkulturelle Norge generelt) følger et repetitivt og problematisk mønster. Det gjenspeiles i hvordan man snakker; anvendelse av særbegreper som «ære», «skam», og «sosial kontroll», hva man snakker om; etnisitet/religion med et problemorientert fokus, og når man snakker; årsaksforklarer

utfordringer knyttet til minoritetsmiljøer og individer med minoritetsbakgrunn.

I løpet av samtalen gang blir individer til grupper, problemer til særproblemer, og «minoritetsmannens» livsførsel til en del av «de andres» livsførsel. – Mangfoldet som «minoritetsmannen» representerer blir overskygget av ensrettingen som fortellingen om han uttrykker. I lys av dette minner «Minoritetsmannen» om karakteren Sisyfos fra gresk mytologi. Sisyfos var fanget i en evig og gjentakende syklus, hvor han strevde for å dytte den samme steinen opp det samme fjellet, og starte den samme prosessen på nytt, så fort han nådde toppen.

Slik kan «minoritetsmannen» sies å være fanget i en gjentakende, men forhåpentligvis ikke evig, syklus,

«Kjære bror»
Redaktører: Umar Ashraf og
Linn W. Firdaus Nikkerud
Minotenk 2018

Illustrasjoner: Sureyya Aydin

hvor han strever mot de samme forestillingene, i den samme offentlige samtalen, for så å måtte starte samme prosessen på nytt, så fort en samtale ender og en ny begynner.

Så, hvordan henger dette sammen med *Kjære bror*?

«Minoritetsmannen» – vår tids Sisyfos?

Dersom det er tilfelle og «minoritetsmannen» faktisk er fanget i en syklus, vil han noen gang lykkes å unnsnippe sin skjebne?

Analogien mellom «minoritetsmannen» og Sisyfos er ment å gi en levendegjøring av det abstrakte fenomenet kognitiv dissonans; å besitte to motstridende tanker/ideer om et og samme tema.

«Minoritetsmannen» i *Kjære bror* minner også om Sisyfos, og gir dermed uttrykk for en kognitiv dissonans om «minoritetsmannen». Hvor boken er tenkt

å gi nye bilder å tenke med, ender en opp med å reproducere de samme bildene en i utgangspunktet ønsker å kvitte seg med. Hvor bokens uttalte mål er å «rive av en tvangstrøye», ser den ut til å påføre en ny. Dette kommer til syne på minst tre måter:

For det første. Man ønsker å skape et nytt bilde av «minoritetsmannen» som reflekterer mangfold, fleksibilitet og variasjon. Men samtidig tematiseres grunnlinjene og bakgrunnsteppet i «minoritetsmannens» tilværelse i lys av, og i forhandling med, fenomenene «ære», «skam», «ukultur» og «sosial kontroll». Dette legger føringer for og reproducerer bildene man danner seg av «minoritetsmannen». Dette kommer i tillegg til at man opererer med den kunstige begrepskonstruksjonen «minoritetsmann», som indirekte fremmedgjør og «eksotifiserer» tilværelsen til nordmenn med minoritetsbakgrunn.

«Hvor boken er tenkt å gi nye bilder å tenke med, ender en opp med å reproducere de samme bildene en i utgangspunktet ønsker å kvitte seg med.»

For det andre. Det er en gjennomgående referanse til, og kritikk av, «kulturen» som «minoritetsmannen» er en del av eller i forhandling med, som «patriarkalsk» og «kollektivistisk». Samtidig beskrives den sosiale interaksjonen innad i «kulturen» som «sosial kontroll». – «Minoritetsmannens» bakgrunn blir per definisjon karakterisert som «patriarkalsk» og «kollektivistisk», hvor blant annet «(...) slekt-skap, kjønns- og aldershierarki fungerer som viktige organiserende prinsipper».

For det tredje. Det råder en forutinntatt forestilling om at «kollektivismen», representert ved blant annet «storfamilien», «kulturen», og «moralske fellesskap», er iboende negativt for både individ og samfunn. Dette uttrykkes ved å implisitt sette det i kontrast til den abstrakte ideen «individualisme»,

som framheves som forutsetningen for å kunne være et individ. Dette blir blant annet beskrevet i forordet som idealet om «(...) det selvstendige og kjønnslike-stilte individet».

I tillegg knyttes dette til at «minoritetsmannen» har med seg importerte holdninger og strukturer fra blant annet «hjemlandet» og «kultur fra patriarkalske samfunn». Dette bidrar til å underbygge de fremmedgjørende forestillingene om at «minoritetsmannens» livsførsel hører til «de andres» livsførsel.

Med andre ord, *Kjære bror* gjenspeiler og underbygger den rådende kognitive dissonansen om «minoritetsmannen». På den ene siden snakker man om han som et selvstendig individ (og tar et oppgjør med forestillinger og strukturer som visker vekk hans individualitet), mens en på den andre siden snakker om han som en del av et kollektiv hvor hans tanker, følelser og handlinger styres av strukturer utenfor han selv. I sum fører det til en ensretting av identiteten og mannsidealet han er ment å besitte og ta et oppgjør med. Med andre ord, i et forsøk på «å rive av en tvangstrøye», ender man opp med å påføre en ny en.

Sisyfos unnslipper sin skjebne

Dette illustrerer hvordan og hvorfor *Kjære bror* ikke er unik i sin tilnærming til tematikken(e) den tar opp, sett i lys av den offentlige samtalen boken er en del av. Det skyldes at til tross for forsøket på å tenke utenfor boksen ved å skape nye forestillinger om «minoritetsmannen», ender *Kjære bror* opp med å tenke innenfor boksen og dermed reproducere de gamle forestillingene den ønsker å ta et oppgjør med. Utover dette kommer boken bedre ut, ved at man til tross for å bekjenne seg til noen av de samme forestillingene, problematiserer noen av premissene for samtalen, samtidig som man belyser at «minoritetsmannen» er mer kompleks og dynamisk enn det ofte gis uttrykk for.

Det er særlig positivt hvordan flere av skribentene tar et oppgjør med «etnifisering», «generalisering», «diskriminering» og «kollektivisering», ettersom disse praksisene spiller en sentral rolle når det gjelder å reproducere forestillingene om «minoritetsmannen».

Alt i alt, *Kjære bror* er verdt å lese, og et viktig bidrag i den offentlige samtalen om «minoritetsmannen» og det flerkulturelle Norge. Det er en bok som har gode intensjoner og et genuint ønske om å slå et slag for mangfoldet. – Til tross for at *Kjære bror* går i feil retning på noen måter, peker den i riktig retning på andre måter, mot flere nyanser og mer mangfold. Nøkkelen til å skape en ny fortelling om «minoritetsmannen» og det flerkulturelle Norge, hviler på vår evne til å tenke nytt, se verden annerledes, skape nye forestillinger, og dekonstruere etablerte forestillinger. – Kanskje på denne måten kan «minoritetsmannen» Sisyfos lykkes å bryte ut av syklusen og unnslippe sin skjebne. ⑤

Starbucks: Gentrifiseringens klimaks

Starbucks i USA stengte 8000 kaffebarer i flere timer, som følge av at personalet i en av filialene behandlet to kunder rasistisk. De ansatte ble i disse timene kurset i rasisme. Hvordan har de nye nabolagsdemografiene i indre bydeler i USA påvirkning på kaffebarer som Starbucks?

ENDRE DALEN

SAMORA

To kunder ved en Starbucksfilial i Philadelphia ble i midten av april arrestert og ført bort da de spurte om å låne toalettet. De ventet på en venn de skulle møte på kaffebar-en, derfor hadde de ikke kjøpt noe. Da vennen endelig dukket opp, ble mennene ført bort i håndjern, mens andre gjester på kaffebaren protesterte.

Vil fremstå inkluderende

Konsernsjef Kevin Johnson handlet raskt og beklaget hendelsen, da han fikk beskjed om hva som hadde skjedd. Som følge sendte han alle ansatte på rasismekurs i slutten av mai. På denne måten vil Starbucks unngå rasistisk diskriminering. Starbucks har også tidligere prøvd å markedsføre seg som et selskap med inkluderende og progressive verdier.

– Selskapet sier at det åpnet sin første butikk i Ferguson i 2016 som del av en innsats for å revitalisere nabolag preget av lav til middels inntekt rundt om

«Er denne enkelt-hendelsen et resultat av en større trend, der blandingen av folk med forskjellige bakgrunner og hudfarger møtes på kaffebarer som Starbucks?»

i landet. To år tidligere ble Ferguson kastet inn i det nasjonale søkelyset etter at en ubevæpnet tenåring ble skutt og drept av en hvit politibetjent, skriver The New York Times den 29. mai, og leverer en bildereportasje hvor de reiser gjennom delstatene Wisconsin, Illinois og Missouri rett før Starbucks stengte sine kaffebarene en dag i slutten av mai.

Umiddelbart tenker mange at når multinasjonale gigantkonserner gjør en innsats mot rasisme, er det utelukkende for å tjene penger. Eller i det siste tilfellet, for å renvaske sitt rykte.

– Men hvilket annet amerikansk selskap vet du om som bruker titalls millioner dollar på å starte en diskusjon om rase i en slik skala og så offentlig? skriver The New York Times i en annen artikkel dagen etter.

Demografisk endring

The Guardian stiller andre spørsmål, og ser det hele i lys av gentrifiserte nabolag i indre bydeler i USA. Er denne enkelthendelsen et resultat av en større trend, der blandingen av folk med forskjellige bakgrunner og hudfarger møtes på kaffebarer som Starbucks?

– Rashad Robinson, som er direktør for Color of Change, sier at nabolagsdemografi i endring kan være en del av årsaken. Byer rundt om i USA gjennomgår gentrifisering, det er typisk at hvite flytter inn i svarte eller latinamerikanske nabolag, og dette leder til økte leiepriser og forskjellig forretningsdynamikk, skriver The Guardian. 9

Samora arrangerte 1. mai-frokost på Melahuset hvor blant andre Bhakti Shringarpure og Sumaya Jirde Ali deltok.
Alle foto: Mela / Anna Keyn

Fremtider som drukner

Under Samoras tradisjonsrike 1. mai-frokost på Melahuset møttes Sumaya Jirde Ali og Kouame Sereba til en frisk fremføring av poesi og musikk. Mohamed Abdi og Bhakti Shringarpure diskuterte utfordringene ved å skrive, publisere og kuratere historier om migrasjon. Her følger et utdrag fra samtalen.

BHAKTI SHRINGARPURE OG MOHAMED ABDI

SAMORA

Denne høsten er det 40 år siden idéen om et magasin om migrasjon, rasisme og mangfold ble til. Magasinet, som fikk navnet Immigranten, har siden byttet navn til Samora. Den første utgaven ble gitt ut 1. mai 1979. For å feire utgivelsen av det første bladet, har Samora hatt tradisjon for 1. mai-frokost hvor relevante spørsmål blir stilt og problemstillinger blir debattert. Lignende magasiner blomstrer i dag overalt i verden. Magasinet Warscapes har nylig publisert sin første papirutgave, etter i en årrekke ha publisert saker på nett. Derfor var Samoras 1. mai-frokost en ideell setting for lanseringen av Warscapes-antologien *Mediterranean* i Norge.

Mohammed Abdi: I dag skal vi snakke om et veldig interessant litterært magasin som heter

Warscapes, et magasin som faktisk er ett av de beste litterære magasinene med krig og migrasjon som tema som jeg har lest. Vi har med oss Bhakti Shringarpure, redaktør for Warscapes og assisterende professor i litteratur med spesialisering i postkoloniale studier, ved University of Connecticut. Bhakti, jeg ønsker å spørre deg rett ut: Hvem er du, og hva er bakgrunnen din? Hvordan påvirker bakgrunnen din ikke bare engasjementet ditt i Warscapes, men også din interesse for postkolonial litteratur?

Bhakti Shringarpure: Livet mitt har vært veldig jevnt fordelt geografisk: tjue år i Mumbai i India, og så tjue år i USA, hovedsakelig i New York. Tidlig i tjueårene var jeg en del av den generasjonen som opplevde 11. september-angrepene omtrent i vår

På Samoras 1. Mai-frokost møttes redaktør for Warscapes Bhakti Shringarpure skribent og redaksjonsmedlem i Samora, Mohamed Abdi for en samtale om migrasjon, spesielt fra land i konflikt.

egen bakgård. Jeg tror det førte til at vi alle måtte revurdere hvor vi stod og hvordan vi tenkte, og se verden i et mer dynamisk lys.

Frem til det punktet vil jeg si at jeg var en bortskjemt drittunge, som hadde gått på en veldig privilegert kunstscole i upstate New York, hvor ingen av oss egentlig tenkte særlig mye på verden. Og så skjedde disse fæle tingene, og folk som meg, som kalles for farget i USA, ble tvunget til en del konfrontasjoner med ulike mennesker. Det var mye fiendtlighet og sterke argumenter. Jeg ble ropt mye til, og folk insisterte på at jeg var for terrorisme og lignende, på grunn av hvordan jeg så ut.

Alt dette brakte meg tilbake til livet som tenåring i India i 1992. På den tiden hadde massakrene av muslimer bare noen kilometer fra hjemmet mitt ødelagt budskapet i propagandaen vi vokste opp med, om at India var et sekulært og ikke-infisert land.

Så jeg tror jeg begynte å oppleve disse forbløffende øyeblikkene hvor ens egen identitet og intellektuelle tenking revner. Så med andre ord, Warscapes og mine akademiske interesser er et resultat av disse sterke opplevelsene.

Mohamed: Hva var den viktigste motivasjonen bak Warscapes? Magasinet viser hvordan det er viktig å bruke kunst og fiksjon for å portrettere mennesker og situasjoner fra konfliktområder.

Bhakti: Mens jeg fullførte studiene, var det bare to eller tre konflikter vi hørte mye om i media – hovedsakelig Afghanistan og Irak. Men i reasearcharbeidet mitt begynte jeg å lære mer og mer om konfliktene fra den kalde krigen og stedfortrederkriger. Jeg kom over bortimot hundre og femti bøker fra tidligere koloniområder som måtte hanskles med vold som var følgervirkninger av kolonialisme og den kalde krigen.

Volden pågikk fremdeles, og historiene hadde fremdeles påvirkningskraft. Krig ble en teoretisk og intellektuell bekymring, før det etter hvert ble en estetisk, formell bekymring også. Hva skjer når du lager poetiske, litterære former ut av disse politiske engasjementene? Et av problemene vi har i USA, er hvordan den kalde krigen har påvirket kulturen vår. Politikken skilles fra kunst og estetikk, og jeg ender opp med å være interessert i å tenke gjennom nettopp det.

Krig blir også en linse som tillater deg å reflektere over det som var før og etter, i tillegg til problematikken rundt forflytning og traumer, som alltid oppstår. Så det jeg hadde et ønske om da, med begrensede ressurser og midler, var å skape et online initiativ som ikke bare tok for seg konfliktene som er oljere-laterte eller viktige for Vesten geopolitisk sett, men også fokuserte på konfliktene som glemmes av media, og forsøke å bringe frem stemmer fra disse stedene.

.....
«Krig ble en teoretisk og intellektuell bekymring, før det etter hvert ble en estetisk, formell bekymring også.»

Kouame Sereba lydsatt Sumaya Jirde Alis fremføring på Samoras 1. mai-frokost.

Mohamed: Både Warscapes og din første publisering om migrasjon benytter seg av mange ulike sjangre. Du dekker poesi, journalistikk, fotografi, lange intervju, fiksjon, osv. Hvilken rolle spiller disse ulike sjangrene? Hvorfor legges det så stor vekt på kreativitet egentlig? Hvorfor ikke bare holde seg til artikler om problemene?

Bhakti: Vel, for det første synes jeg det er for mye fokus på journalistikk når det gjelder dekning av krig. Jeg tror også at vi har en tendens til å bli så tynget av faktisiteten og besettelsen av sannheten, at vi rett og slett savner et høyere nivå av sannhet, noe som bare kan springe ut ifra fiksjon og poesi. Jeg tror at en dyptgående kontekst, dyp forståelse av hvordan fremtiden, profetier, orakel og bokstavelig talt måten tiden fungerer på innenfor litteratur, kan fange mer av realiteten og sannheten ved vold, rasisme, marginalisering, forflytning og traumer enn journalistikk kan.

Journalistikk er selvfølgelig ekstremt viktig. Noen må dra dit og faktisk se hva som skjer, snakke med

folk. Men jeg opprettet dette sammen med partneren min, Michael Bronner, som har jobbet som gravende journalist svært lenge. Vi har begge samme syn på journalistikkens begrensninger, og visste at vi i stedet ønsket et 360-graders perspektiv. Dette måtte inkludere meningsinnlegg, men også anmeldelser

av bøker som ikke ser dagens lys i prestisje-magasinene, lengre intervju, kunst og poesi. Så da måtte vi skape en sfære hvor disse marginaliserte perspektivene kunne komme i kontakt igjennom alle de ulike formene. For det er bare da vi kan påstå å ha en bred forståelse.

Mohamed: Noen av ordene du bruker er forflytning, flyktninger og migrasjon, men du har også et sitat i boken fra et av mine favoritt-essays fra Edward Said ved navn «Reflections on Exile».

Eksil er et gjennomgående tema i boken – følelsen av hvordan det er å være i eksil, å være diaspora.

Said skriver: «Eksil er merkelig interessant å tenke på, men forferdelig å oppleve. Det er en uheldig rift som tvinges mellom et menneske og dets føde-

«Det er tross alt slik, i alt som har med forflytning å gjøre, at fremtiden er mørk og den er bak deg, men det du kan se veldig tydelig foran deg, er en fortid du ikke lenger kan nå og som alltid vil være utenfor rekkevidde.»

sted, mellom selvet og dets sanne hjem: dets grunnleggende tristhet kan aldri overvinnes». Men boken inneholder ikke den andre halvdel av sitatet, som handler om hvordan historie inneholder heroiske, romantiske, gloriøse og triumferende episoder, men at all innsatsen likevel til sist fører til sorg og adskillelse. Likevel føler jeg at Warscapes tar for seg adskillelse og eksil. Hva er tankene dine rundt dette?

Bhakti: Jeg tror ordet «eksil» kan diskuteres. For min del fremkaller det alt som kommer etter ekstraordinær vold – tapet, enten det er snakk om noe fysisk eller ikke, et dypt tap og sorgen over noe som er borte for alltid. Alt er borte, alle disse ordene har forsvunnet. Så eksil fremkalles absolutt igjen og igjen, selv om det ikke nødvendigvis nevnes i tekstene. Det er tross alt slik, i alt som har med forflytning å gjøre, at fremtiden er mørk og den er bak deg, men det du kan se veldig tydelig foran deg, er en fortid du ikke lenger kan nå og som alltid vil være utenfor rekkevidde.

Grunnen til at jeg kaller eksil for et diskutabelt begrep, er at det nå har blitt et veldig borgerlig begrep, og det har begynt å gi konnotasjoner til enkelte typer formelle eksperimenter innen litteratur, slik at det på en måte nå kan strekkes til å uttrykke alt og ingenting. I *Mediterranean* ville vi være bevisste på det faktum at nostalgi er et privilegium, som ikke er tilgjengelig for alle. Ikke alle har mulighet til å dvele ved fortiden og gruble over den, skjønner du? Det er viktig å innse at eksil er en bekymring, men å også vite at legemligheten, det fysiske ved opplevelsen av lemlestelse, ikke alltid tillater at en post-eksil bevissthet oppstår som følge av forflytning. Vi forsøkte å balansere disse tankene.

Mange av bokens verker behandler ikke bare fortiden, men også nåtidens intensitet. I flyktningeleirer har migrantene forlatt så mye, men samtidig har de ikke tid til å virkelig reflektere over dette, fordi smerten er så akutt. Dokumentene deres er i limbo. De har mistet så mye familie. Så jeg tror at eksil som begrep kan være veldig komplisert og tosidig.

Mohamed: Ja, så klart, det er absolutt et privilegium å sørge. En av migrantene i Hassan Ghedis lange rapport fra flyktningeruten til Europa, *Maps of Exile* blir spurt om sorgen over en venn som ble drept under en av overfartene, og han svarer: «Det har vi ikke tid til, for det er for mye død rundt oss», noe som ser ut til å være realiteten. På bokomslaget er det et bilde av havet, noe som er et gjennomgående tema i publikasjonen.

Er det sant at Middelhavet kan sies å ha blitt en gravplass? Det nevnes at mer enn 8000 mennesker har

mistet livet der. Dødsfallene deres symboliserer noe. 70% av menneskene som døde i Middelhavet i 2016 var fra Afrika eller Asia, altså fargede mennesker. Ser vi i Vesten på disse livene som mindre-verdige? Hadde vi handlet mer dersom det var hvite amerikanere eller hvite europeere som døde? Ville vi ha gjort mer for å forhindre disse dødsfallene i så fall?

Bhakti: Jeg mener, vi kan antageligvis svare ja på dette, men vi ser jo på en 500 år lang historie med europeisk kolonialisme, hvor fargede kroppar har vært til engangsbruk, eller til veldig bestemt bruk. Deres kroppar har ikke betydd noe, ikke sant? Så, i mine øyne er dette rett og slett kun en historisk fortsettelse som vi ikke klarer å komme oss ut av. Jeg tror vi lever i en tid som har oss i et teknologisk rammeverk. I dette teknologiske rammeverket har vi nå statistikker, sosiale media, mengder informasjon.

For eksempel ser vi Black Lives Matter-bevegelsen i USA springe ut ifra et sinne over flere dødsfall. Men tenk på historien av lynsjing og vold mot afro-amerikanere, eller den lange historien av politi som skyter barn, 11-12-åringer som leker i parken. Vi innser at det alltid har vært der. Men nå har vi muligheten og evnen til å ta det opp, videreføre det, tenke på det, dokumentere det. Så det skaper en følelse av at dette er et kritisk punkt, men jeg tror situasjonen fremdeles er den samme. Kanskje er det nye at denne teknologiske rammen kan brukes til å skape endringer. Selv om jeg ikke helt ser hvordan det kan gjøres, fordi teknologiens profittmodell gjør det vanskelig å vedta sosiale endringer.

Mohamed: Jeg tror du kan huske et bilde fra et par år tilbake, av en tre - fire år gammel syrisk-kurdisk gutt, Aylan Kurdi. Han lå med hodet vendt ned i sanden, og var død, druknet. Dette var i 2015, og det utløste en større debatt verden over, om flyktningenes liv. Da det skjedde, sa vi alle «åh, vi burde vise sympati og så videre», men så gikk det bare over. Og det er jo ikke det at folk ikke bryr seg om Aylan Kurdi eller andre barn, men...

Bhakti: Så klart. Jeg tror at når det gjelder Aylan Kurdi, så skapte det en kritisk følelse av at migrantene måtte støttes. Jeg husker godt en ting som en libanesisk forfatter, og som også var professoren min, pleide å si om palestinere, men jeg vet ikke helt hvordan det kan reformuleres til å passe til migranten. Han pleide å si, «Alle elsker Palestina, ingen liker palestinere». Men ser du, der er problemet. Det er akkurat det samme med migrasjon. Alle ønsker å støtte migrasjon på en abstrakt måte, men ingen ønsker at de faktiske migrantene skal innta deres steder. 9

Oversatt fra engelsk av Sara Flaaen Licius.

Obs på Oslo

Hvor godt kjenner vi byen vår? Jørn Ljunggrens nye bok kaster lys over de sterke skillene i Oslo. Antageligvis er Oslo en mye mer delt by enn du trodde.

SARA FLAAEN LICIOUS

SAMORA

Oslo – *Ulikhetenes by* tar opp hvordan de sosiale skillene tydelig følger geografiske skillelinjer. Boken er den første av sitt slag, og kan også bidra med norsk forskning – på norsk. Jørn Ljunggren er postdoktor ved Universitetet i Oslo. I fjor utga han boken, i samarbeid med nitten bidragsytere fra ulike disipliner.

– Jeg tenkte det var behov for å se på Oslo, noe jeg har skrevet artikler om tidligere, på en bredere måte, og angripe segregering og ulikhet fra flere vinkler enn jeg kan gjøre selv, forteller Ljunggren.

I tillegg legger han stolthet i å kunne presentere forskning av norske forskere – på norsk.

– Det fantes ingen god bok om de sosiale ulikhetene i Oslo, som også var lett tilgjengelig. Jeg synes det er viktig at vi også bidrar med forskning på norsk, slik at det i hvert fall er mer tilgjengelig for studenter og allmenheten, sier han.

En veldig delt by

Boken tar for seg hvordan Oslo er en helt unik by i norsk sammenheng. Det er en hovedstad, et politisk maktsentrum, det nærmeste vi kommer en internasjonal storby – og en veldig delt by. Ingen andre steder i Norge ser man tydeligere at de sosiale skillene følger de geografiske skillelinjene mellom øst og vest. Selv om skillet kanskje ikke lenger i praksis går akkurat langs Akerselvens bredder, ønsker Ljunggren og hans bidragsytere å legge frem hvordan skillene i Oslo faktisk er tydeligere enn mange antar.

Oslos ulikheter bygger mye på beboernes økonomiske midler, men også følelsen av nærhet til de en

har rundt seg. Både på Østkanten og Vestkanten er man gjerne nabo med noen man ligner, i den forstand at man for eksempel er i samme utdanningsklasse eller har økonomiske midler til cirka de samme tingene og aktivitetene. Derfor er det naturlig at noen fra Vestkanten ikke skulle ønske å flytte østover, på samme måte som man er nødt til å ha en god del penger for å klare å flytte fra øst til vest.

I følge Ljunggren strekker skillene i Oslo seg også utover i stor-Oslo. Mange ønsker å flytte ut av Oslo når de stifter familie, men skillene i Oslo speiles som oftest igjen i hvor man flytter. På østsiden går utflyttingen fra Stovner og Ellingsrud til Lørenskog, mens i vest sklir Ullern over i Bærum og Asker. Når folk flytter utenfor Oslo, flytter de ofte i tråd med ressursene de har.

– På grunn av at Bjørvika har blitt utbygd, og at Grünerløkka har endret karakter, er det lett å tenke at skillet ikke er så sterkt lenger. Men ser man på de store mønstrene, så er jo ting ganske så like som de alltid har vært, forklarer han.

Konsekvenser for de unge.

De mest segregerte er gjerne de i aldersgruppen 35 til 50 år, de som ofte er ungdomsforeldre. Dette gjør at veldig mange ungdommer vokser opp og erfarer byens segregering som mer eller mindre uttalt, selv om man ikke nødvendigvis er det bevisst hele tiden.

I følge Ljunggren kan Oslo på noen områder omtrent ikke bli mer segregert, men det er likevel store variasjoner avhengig av hvilke deler av befolkningen man ser på. Ungdommen, og de som vokser opp i dagens Oslo, er ofte mye mer adskilte fra hverandre

«Ingen andre steder i Norge ser man tydeligere at de sosiale skillene følger de geografiske skillelinjene mellom øst og vest.»

Oslo – Ulikhetenes by
Jørn Ljunggren (red.)
Cappelen Damm Akademisk

Hva slags erfaringer har folk i Oslo med de som ikke er som dem selv? Hvordan ser man på verden, og hva betyr det for oss? Jørn Ljunggren mener dette har blitt studert altfor lite, og at det er viktig å ta det på alvor. Foto: Institutt for samfunnsforskning

enn pensjonistene. Ljunggren vil ikke spå noe om situasjonen i fremtidens Oslo, men vil påpeke at mønsteret har vært stabilt så lenge, at det ikke er noen grunn til å forvente store endringer.

– Ulikhetene i Oslo bunner jo også i politiske beslutninger og planer, og hvordan ulike områder blir regulert. Fra bakkeplan er det vanskelig å gjøre noe med segregeringsmønstrene vi har i dag. Likevel er ikke ting helt låst, for vi ser jo hvordan bydeler som Østensjø og Grünerløkka har en mye mer sammensatt befolkning nå enn før, sier han.

Ljunggren vil presisere at formålet med boken ikke er å fortelle hvordan skillene og ulikhetene i Oslo skaper et negativt miljø.

– Jeg mener ikke at alt er dritt i Oslo, jeg tror folk flest trives der de bor. Man liker jo ofte å bo sammen med de man selv ligner på. Det tror jeg er et men-

neskelig fenomen – det er hyggelig at folk rundt deg er opptatte av det samme som deg, og har råd til det samme som deg.

Derimot er det hvordan dette påvirker fremtiden, at han synes det er viktigst å belyse. Hva slags erfaringer har folk i Oslo med dem som ikke er som dem selv? Hvordan ser man på verden, og hva betyr det for oss? Ljunggren mener dette har blitt studert altfor lite, og at det er viktig å ta det på alvor.

– I ungdomstiden lager man seg sine egne erfaringer og liv. Jeg tenker at man kanskje ikke alltid får konkrete erfaringer med folk

som er annerledes enn seg selv. Det finnes mange stereotyper om folk og stigma knyttet til steder, i både øst og vest, men stereotypene blir sterkere hvis man aldri får dem korrigert igjennom møte med andre mennesker. ③

«Ungdommen, og de som vokser opp i dagens Oslo, er ofte mye mer adskilte fra hverandre enn pensjonistene.»

Roy Krøvel, Britt Kramvig, Beaska Niillas og Inga Marie Nymo Riseth i paneldebatt om kolonialiseringen av samer i Norge.

Alle foto: Sebastian Dahl

Tvangsslakter Samisk kultur

Sammen med hundretalls andre samer er Jovsett Ante Sara pålagt å tvangsslake reinsdyrene sine. I domstolen vinner han, men staten anker helt til Høyesterett og vinner. Ifølge Jovsett står reindrift sentralt i samisk kultur. Hvilken betydning har dette for samene?

ANDREAS HAMMER HOLMEFJORD

SAMORA

Den 7. til 13. mars ble den internasjonale dokumentarfilmfestivalen Human Rights Human Wrongs arrangert i Oslo for tiende gang. I første etasje på Litteraturhuset ble det på søndagen arrangert paneldebatt og radiodokumentar om kolonialiseringen av samer i Norge. Rommet føltes som et ganske intimt forum, med dempet belysning og avslappet atmosfære. I publikum satt det et bredt spekter av mennesker, fra forskjellige aldersgrupper og med forskjellig tilhørighet.

Spørsmålene for kvelden ble lest opp av Astrid Fadnes. Sammen med Eva Fjellheim, Susanne Normann og Ingrid Fadnes utgjør de radiokollektivet Søstrene Suse, som har laget radiodokumentaren vi skal høre, *I Elsa Laulas fotspor gjennom Sápmi*. Radiodokumentaren er produsert i samarbeid med RadiOrakel, med støtte av Fritt Ord og Sametinget. Fadnes ber oss tenke på bruken av kolonialismebegrepet i sammenheng med samenes konflikt med de politiske bestemmelsene over land og naturres-

Flere samiske aktivister har tatt i bruk kolonialisme-begrepet når de omtaler konflikter knyttet bruk av land og naturressurser og kamp for overlevelse av samisk kultur og språk.

surser. Er det en likhet mellom kolonialisering og dagens situasjon for samer i Norge? Hva innebærer bruken av koloni-begrepet for fremtiden?

I løpet av radiodokumentaren får vi høre samiske kvinner snakke om fornorskning, samisk språk og kultur, og kampen om naturressurser. Det kommer fram i dokumentaren at de temaene som ble diskutert på samenes første landsmøte i 1917, er like aktuelle i dag.

Reindrift som arv

Reindrift er en sentral del av samisk kultur. Radiodokumentaren forteller at reindrift lenge har vært en del av Norges historie, «Det er ikke bare næring, men en levemåte som er tett knyttet til samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap». Reinsamling bidrar til å styrke sosiale bånd og overføre kunnskap gjennom generasjoner.

Det er lovfestet at Norge skal bevare reindriften for samisk kultur og samfunnsliv. Gjennom internasjonale menneskerettigheter blir dette ansvaret styrket. Nasjonsbygging og industrialisering har ført til press til på bruk av arealet som reindriften er avhengig av, til noe annet. Ansvaret ble stilt på prøve, da

landbruks- og matdepartementet i 2007 åpnet for å pålegge tvangsreduksjon av rein til en øvre grense av hensyn til miljøet. Alle som drev med reindrift måtte bli enige om byrdefordeling, ellers ville alle måtte redusere med den samme prosentandelen.

Tvangsslakting og rettsaker

I 2013 krevde landbruks- og matdepartementet tvangsslaktingen av mellom 35-62 prosent av all rein, avhengig av fylke. Én av disse reindriftseierne var Jovsett Ante Sara, som måtte redusere reinflokken sin fra 116 til 75 dyr. Ifølge Sara er dette et avviklingsvedtak. Jovsset klagde på vedtaket, men ble ikke hørt. Han er den første reindrifteieren i historien som har gått til retten for å bestreide vedtaket om tvangsreduksjon. Han vant i Indre Finnmark tingrett, men staten anket. Han måtte møte i Hålogaland lagmannsrett i Tromsø, der han igjen vant over staten. Staten anket saken, og Jovsset måtte møte i Høyesterett, som 21. desember ga staten medhold. Radiodokumentaren forteller at «Saken til Jovsett viser at det er stor avstand mellom lovverk og forvaltning på den ene siden og utøvernes kunnskap og praksis på den andre».

«Temaene som ble diskutert på samenes første landsmøte i 1917, er like aktuelle i dag.»

Jovsetts rettsak fungerer symbolsk gjennom dokumentaren. Rettsaken beskriver utførelsesformen av problemet, i form av makten som den norske stat besitter. At Jovsett taper saken i Høyesterett, gjør at det settes presedens, der lignende saker som behandles i andre domstoler må vise hen til Høyesteretts bestemmelser. Om samene vil endre på dette, må de få saken opp til EUs menneskerettsdomstol i Strasbourg. Ifølge radiodokumentaren er dette også planen.

Levende kulturbevaring

Kunst og kultur-arrangementer brukes for å bevare og dele det som er samisk. I et utdrag fra nettsiden til festivalen Márkomeannu, en samisk festival som arrangeres i slutten av juli, beskrives festivalen med «stolthet, identitet og sommerfugler i magen». Festivalen er en viktig feiring av kunst og kultur fra hele Sápmi, og ifølge radiodokumentaren er samisk virkelighet og rettighetskamp et gjennomgående tema for festivalen.

Da Jovsett gikk til høyesterett, jobbet søsteren Máret Ánne Sara med å sette opp et kunstverk bestående av 400 reinsdyrskaller utenfor Stortinget. Kunstverket kalte hun «Pile O' Sápmi», og med det ønsket hun å bryte stillheten omkring kolonialiseringen av Sápmi. Máret Ánne forklarer at hun har hentet inspirasjon fra nordamerikansk historie, da europeere nærmest utryddet bøffelstammen i Nord-Amerika. Kolonistene laget trofé-fjell av oppstabilede bøffelhoder som de kalte «Pile O' Bones». «Kolonistene på 1800-tallet hadde det som strategi [...] å slakte livsgrunnlaget til urbefolkningen for å få kontroll over området og menneskene som egentlig besittet landet», sier Máret Ánne. Hun understreker at dette skjer i Norge, når byråkratiet tar fra dem det de lever av, eiendommen og rettighetene deres.

Gjennom «Pile O' Sápmi» formidles, slik Máret Ánne forteller det, «vår virkelighet». Slik hun ser det, blir samene ofte framstilt som miljøkriminelle og dyreplagere, og som at de har ødelagt vidda for alle. I et intervju med A-magasinet forteller professor i kulturvitenskap ved Tromsø Museum, Ivar Bjørklund, at hensyn til reindrift aldri har styrt politikken, og at argumentene fra staten endrer seg. Ifølge han har det gått fra argumenter om å respektere grenser, til beskyttelse av jordbruk, til miljøhensynet som vi ser i bruk i dag.

Fremmedgjøring

I panelet sitter Britt Kramvig, professor i postkolonial teori og praksis ved Universitet i Tromsø, Roy Krøvel, professor ved journalistutdanningen på OsloMet og Latin-Amerika-ekspert, og Beaska Niillas, leder av Norske Samers Riksforbund, samisk politiker og aktivist. Diskusjonen er moderert av Inga Marie Nymo Riseth, Masterstudent ved PRIO.

Kramvig forteller at «Det er reelle forskjeller mellom det norske og det samiske som det ikke er lett å kvitte seg med». Hun sier at det er måter å orientere seg i verden på som er grunnleggende forskjellige, som norsk politikk ikke har klart å anerkjenne. Ifølge henne må det utvikles en politikk som forsoner disse forskjellene, og særlig med tanke på samisk reindrift. Niillas underbygger dette da han forteller at hver restriktiv dom om utmarka i Finnmark, reduksjon i pensum om samene eller ugjennomtenkte kommentarer fra norske politikere, bidrar det til fremmedgjøring av samene.

Latin-Amerika

Krøvel sier at det eksisterer likheter mellom behandlingen av urbefolkninger i Latin-Amerika og samer. Han understreker derimot at vi ikke må underkjenne andre folks kamp. Han forteller at «I Colombia blir det drept dusinvis av mennesker og graden av undertrykking og maktmidlene er naturligvis annerledes». Riseth skyter inn at kolonialisme og ny-kolonialisme tar for seg forholdet mellom stater, og ikke mellom folkegrupper. For debattens skyld påpeker hun at begrepet kanskje ikke hører hjemme i urbefolkningers kamp. Krøvel svarer ved å si at betydningen av ordet kan overskygge essensen i at urbefolkninger også trenger solidaritet. Han forklarer at vi må forstå et ganske komplekst økonomisk system hvor det eksisterer mange selskap som har mer makt enn stater og har innflytelse på avgjørelsene som blir tatt av statsapparatet.

Samtaler, ikke rettsaker

Kramvig forteller at det er et tap for alle at samene mister mye av områdene sine. Kramvig sier at «Det er et tap at disse sakene foregår i rettsaler, og det ikke er del av et offentlig ordskifte der vi burde samtale om hvilken type samfunn vi vil ha». Hun ser på den unge generasjonen av velutdannede samer som har kunnskapen og motet til å stå i det offentlige ordskiftet som en invitasjon til den norske befolkningen å få større kunnskap og innsikt i saken. Kramvig sier at «Norske skolebøker er ikke spesielt omfangsrike når det gjelder samene [...] og i den norske debatten finnes det altfor lite kunnskap». Det er ikke nok steder å ha diskusjoner for å snakke om disse problemene, sier hun.

Krøvel forteller at vi må legge fra oss forestillingen om at det eksisterer etnisk rene steder. Vi kan ikke organisere ting elegant, etter hvor folk bor og språk, forteller han. Vi er et multikulturelt samfunn, og utfordringen, legger han til, er «Hvordan skal vi få til lokale styringsmekanismer som tillater folk å ta vare på språk og kultur, samtidig som vi lever sammen uten dominans». 📍

«Det eksisterer likheter mellom behandlingen av urbefolkninger i Latin-Amerika og samer.»

Årets viktigste teaterstykket?

Siri, Yousef, Faten og Tor forteller sine sterke historier, som til sammen dekker utallige nyanser av dagens ekstremisme- og terrordebatt.

NORA WARHOLM ESSAHLI

SAMORA

«Utafor» Av Svein Tindberg i samarbeid med Just Unity.

Foto: Det Norske Teatret.

Scenografien på teaterstykket *Utafor* på Det Norske Teatret består av murer. En står støtt i bakgrunnen, og gir assosiasjoner til den israelske muren. Og Berlinmuren. Og til Trumps mur. Og til muren som står mellom hovedpersonene og det samfunnet de vekselvis kjemper for å være en del av og kjemper for å distansere seg fra. En flokk unge dansere river ned og bygger opp grå murer sammen med hovedpersonene underveis i forestillingen, i takt med at de dramatiske historiene fortelles.

Det er kun unge mennesker på scenen, og til sammen maler de et bilde av en hel generasjon. Gutten som går «fra IT til IS», AUF-jenta som drar på sommerleir uten å kjenne noen, den jødiske gutten som angripes i skolegården, og jenta som dropper ut av BI for å vende tilbake til det hun feilaktig tror er et mer åpent miljø på østkant-skolene, har alle på et vis noe grunnleggende felles. For ønsker vi ikke alle egentlig bare å være trygge, og å bli akseptert av det store fellesskapet?

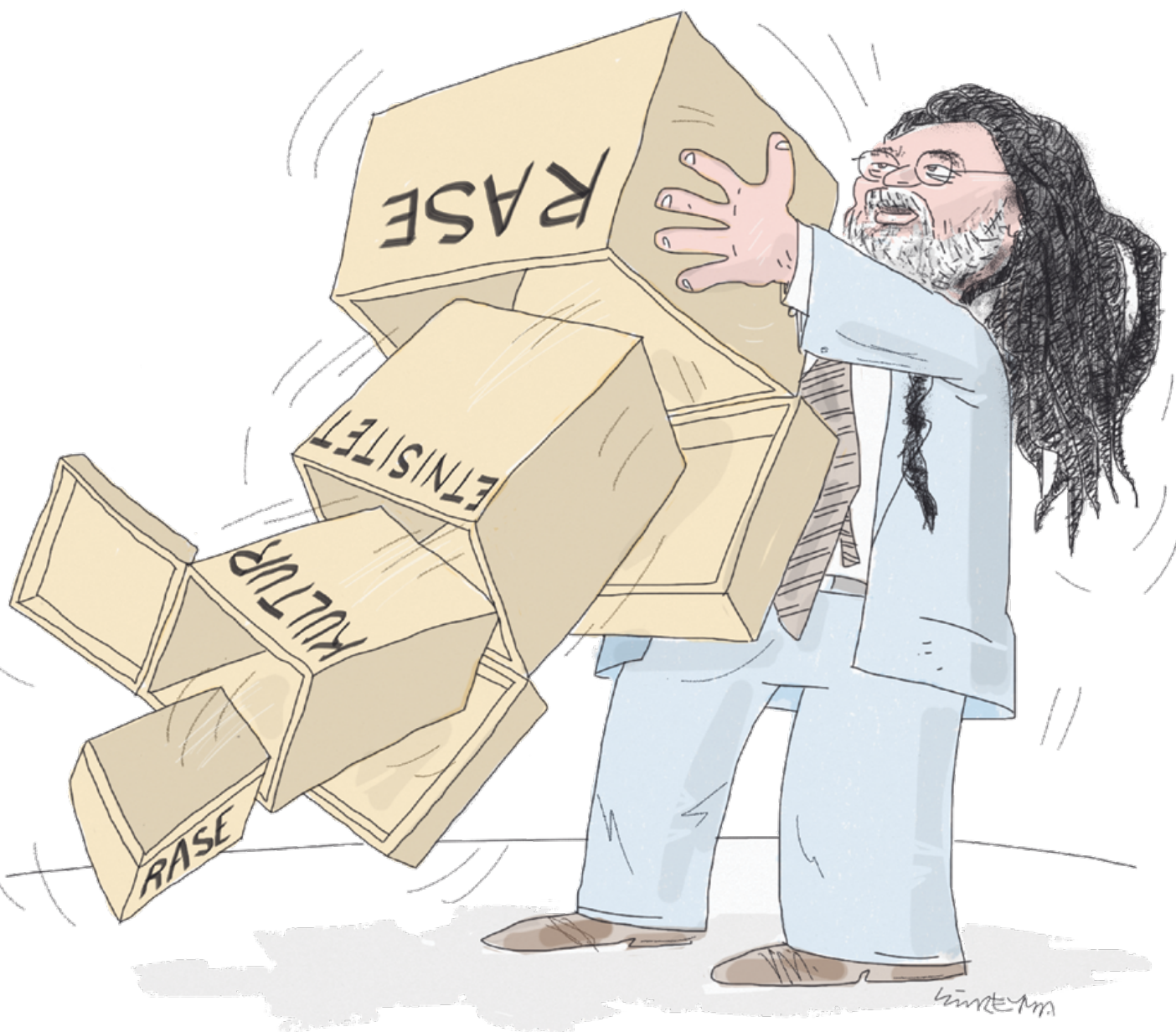
Faten Al-Husseini har opplevd krig og bombeangrep i Irak, og massiv hets fra norske NRK-seere. Hun har all grunn til å være sint, og sint, det er hun. Hun

er faktisk helt rasende, og det er befriende å se på. Her er det plass til både sinne og sorg, og en god dose humor. Siris skildring av Utøya-massakren er ikke for sarte sjeler. Med sin uredde, åpne og brutale fortelling skrur hun tiden tilbake, og konfronterer oss alle med de verste konsekvensene av utenforskap og ekstremisme.

«Her er det plass til både sinne, sorg, og en god dose humor.»

Når man lager politisk kunst, så er faren alltid der for at det blir en ensidig framføring av et budskap. Sann er det ikke med *Utafor*. Regissøren lar hovedpersonene snakke fritt og upolert, akkompagnert av dans og visuelle effekter som rammer det hele inn på en slående og vakker måte.

Ekstremismen kan komme fra Anders, eller den kan komme fra IS. Skylden for utenforskap plasseres der den hører hjemme; hos fellesskapet som svikter, og som lar hatet vokse fram. Dette er kanskje årets viktigste teaterstykket. **S**

Illustrasjon: Sureyya Aydin

Paul Gilroys doble bevissthet

I en samtid hvor dyrking av fantasier om renhet og etnisk og kulturell homogenitet på nytt er vendt tilbake, er det mer enn noen gang nødvendig å lese Paul Gilroy.

SINDRE BANGSTAD

SAMORA

Paul Gilroys liv og arbeider karakteriseres fremfor noe av hans motstand mot den typen essensialistisk tenkning som er så karak-

teristisk for 'rase'-tenkning før og nå. I Gilroys verden, som er forankret i det han karakteriserer som en 'planetær humanisme', er det nettopp det

kreative kunstneriske og intellektuelle potensialet i menneskelige møter og samhandling på tvers av kulturelle, geografiske og genremessige grenser som står i fokus.

Gilroy i Norge

I perioden 17.-20. april dette år var den britisk-karibiske forskeren Paul Gilroy tilbake i Norge for første gang på over femten år for en serie offentlige arrangementer på litteraturhusene i Oslo og Bergen og universitetene i Oslo og Bergen. 2018 markerer også at det er 25 år siden publiseringen av Gilroys klassiker *The Black Atlantic: Modernity and Double Consciousness* på Harvard University Press. Gilroy, født på Londons østkant av en britisk-guyanesisk mor og en britisk far i 1956, er professor i amerikansk litteratur og afro-amerikanske studier ved Kings College i London i Storbritannia.

Han har de siste tre år vært blant de mest leste og siterte postkoloniale intellektuelle, har publisert en lang rekke viktige titler innen postkolonial teori, og har holdt professorater ved Harvard, Yale og London School of Economics.

Min vei til Gilroy

Men først – en personlig innrømmelse. Jeg kom sent til Gilroys arbeider. Det hadde blant annet sammenheng med min utdanning innen sosialantropologi i Norge, hvor ideer om kunnskapsmessig og disiplinær 'renhet' på 1990-tallet betydde at vi som unge studenter på 1990-tallet leste et pensum som i stor grad utelukket vitenskapelige arbeider innenfor den disiplinært uklare kategorien 'kulturstudier' eller altså 'cultural studies.'

Datidens sosialantropologiske puritanere var nok kulturstudier en i overkant hybrid og uren disiplinær tradisjon til å inngå som del av hva de foreleste i og anbefalte av faglitteratur. Denne avvisende holdningen passer i grunn Gilroys case nokså godt, gitt at Gilroys mangesidig, og mangesidig rettede, kritikk også i mange år har vært rettet mot enhver form for essensialisme, i nåtiden som i fortiden, og at hans arbeider lenge har overskredet alle former for disiplinær grensemarkering. Så selv om jeg er nokså sikker på at Gilroys kritiske impulser hadde trengt inn også i antropologiske forståelser på det tidspunkt jeg selv begynte å studere antropologi på 1990-tallet, så er jeg også ganske sikker på at jeg aldri leste Gilroy som ung antropologistudent.

Det var faktisk Gilroy som oppsøkte meg, ikke jeg ham. Bakgrunnen for min mangeårige kontakt med ham var en fullstendig uventet e-post fra en Prof Paul Gilroy som kort tid etter den norske høyreek-

stremisten Anders Behring Breiviks terrorangrep i Oslo og på Utøya den 22. juli 2011 hadde lest et essay om dette jeg publiserte i det nettbaserte britiske tidsskriftet *Open Democracy*.

Gilroy er nemlig ikke bare teoretisk og metodologisk en mann som bærer i seg whitmanske 'mangfoldigheter', han er også et utmerket eksemplar av en i tiltakende grad sjelden art, nemlig den offentlige intellektuelle som kombinerer aktivisme med forskning, og har i mange år vært en av de mest sentrale bidragsyterne til nettopp *Open Democracy*.

Å lese The Black Atlantic

Det var med andre ord ikke før i 2011 jeg selv for alvor begynte å lese Gilroys arbeider. Det som tiltrakk meg i hans arbeider fra 1980- og 90-tallet, skrevet i en politisk og samfunnsmessig kontekst av en utbredt ide om at for lengst diskrediterte ideer om 'rase', etnisitet og nasjonalitet nå var begravet en gang for alle, var Gilroys krasse kritikk av denne

typen essensialisme. Og hans forsøk på å rekonstruere utviklingen av svart transatlantisk politisk tenkning på en måte som tok dens dynamiske forhold til euro-amerikansk tenkning i betraktning.

Ikke slik å forstå at dette ikke hadde vært forsøkt før: bemerkelsesverdige monumenter over liknende forsøk finnes i arbeidene til CLR James, Frederick Douglass, W. E. B. Du Bois og Edoardo Gullone. For den trinidadiansk-fødte historikeren CLR James hadde alt i sin klassiske monografi om Toussaint L'Ouverture og

den svarte slaver revolusjonen i dagens Haiti i *The Black Jacobins* fra 1938 demonstrert hvordan svarte håp om og kamper for fundamentale rettigheter og friheter måtte betraktes som del av en global intellektuell og politisk historie.

Tidspunktet for Gilroys arbeide med *The Black Atlantic* var selvsagt en tid karakterisert av betydelig optimisme knyttet til potensialet for solidaritet på tvers av historiske grenser knyttet til 'rase', klasse og nasjonalitet. Den ble nemlig skrevet i en kontekst av euforien etter Berlinmurens fall i 1989, og den gradvise og forhandlede avviklingen av apartheid i Sør-Afrika etter 1990.

Hybriditet, kreolisering og globalisering

Gilroys *The Black Atlantic* har av intellektuelle på den radikale venstresiden ofte blitt anklaget for å målbære en ubehersket entusiasme for, og feiring av, begreper som 'hybriditet' og 'kreolisering' og 'globalisering' som i etterkant har vist seg lett å instrumentalisere for nyliberal tenkning og prosjekter. Men jeg har for å være ærlig enda til gode å finne

«Gilroy er (...) klar på at den enkle intellektuelle øvelsen det er å erstatte begreper som 'rase' med 'etnisitet' eller 'kultur' på langt nær er tilstrekkelig til å få bukt med de underliggende populære kategoriene og forestillingene som inndeler grupper av mennesker i et hierarki.»

gode argumenter for en slik avvisning i *The Black Atlantic*. For det er i denne boken ganske enkelt en for sterk følsomhet knyttet til den historiske byrden den 'rasialiserte terror', som karakteriserer hvitt overherredømme og dens spor i nåtiden, til at dette kan fungere som en tekst-tro fremstilling av Gilroys egen tekst.

For Gilroy understreker alt på side 2 at begreper som 'kreolisering' og 'hybriditet' nettopp er «ganske så utilfredstillende måter å navngi prosesser knyttet til kulturell mutasjon og hvileløs diskontinuitet som overskrider en rase-diskurs og motsetter seg innramming av aktørene selv.» Han er avvisende til «overskridelsene i anti-politisk poststrukturalisme generelt sett og dekonstruktiv litterær kritikk spesielt» (BA, side 43), kritisk til «en lettvinnt postmodernisme [som] angriper både rasjonalitet og universalitet gjennom en åpenbar og banal relativisme» (BA, side 45), og negativ til en «retorisk anti-humanisme som ganske enkelt trivialisere potensi- alet i det negative» (BA, side 55).

Videre advarer Gilroy her eksplisitt mot en bestemt intellektuell «avsmak for ubehagelige spørsmål knyttet til klasse og makt» (BA, side 100), og mot å overse «den uforminskede makten i rasismen selv, og [mot] å oppgi de svarte massene som fortsatt forstår sin levde særegenhet gjennom det denne [rasismen] gjør mot dem» (BA, side 101).

Gilroys analyse – på et idémessig plan

Det vil imidlertid være riktig å si at Gilroys egen analyse i det store og det hele beveger seg på et idémessig plan. I likhet med sin mentor Stuart Hall, stiller Gilroy seg kritisk til det man kan karakterisere som 'Little-Englander'-varianten av den marxistiske utgaven av 'det nye venstre', slik den representeres av den innflytelsesrike britiske marxistiske historikeren E. P. Thompson. For Thompsons uartikulerte nasjonalisme og entusiasme for 'sosialisme i ett land' ga, som det også fremgår av Stuart Halls innsiktsfulle posthume memoarer *Familiar Stranger* (Allen Lane, 2016), lite rom til å tenke analytisk i andre termer enn klasse.

Gilroy er også avvisende til marxistisk-deterministiske ideer om historiens fremoverskridende og kontinuerlige fremskritt, som ofte har ment at svarte erfaringer med slaveri og rasialisert terror er blitt sett på som vilkårlige snarere enn sentrale faktorer i svarte historier om undertrykkelse og underkastelse. Det er etter alt å dømme dette som har fått Gilroys mer marxistisk-deterministisk orienterte lesere til å bevege seg like ut i misvisende fremstillinger av hans arbeider.

'Rase', 'etnisitet' og 'kultur'

Gilroy er, som sin mentor Hall i hans posthumt utgitte W. E. B. Du Bois-forelesninger i *The Fateful Triangle: Race, Ethnicity, Nation* (Harvard University Press, 2017), klar på at den enkle intellektuelle øvelsen det er å erstatte begreper som 'rase' med 'etnisitet' eller 'kultur' på langt nær er tilstrekkelig til å få bukt med de underliggende populære kategoriene og forestillingene som inndeler grupper av mennesker i et hierarki basert på mer eller mindre vilkårlige karakteristika, og som forblir så sentrale i nåtidens rasisme.

«Det er betydningsfullt at før konsolideringen av den vitenskapelige rasismen fant sted i det nittende århundre, så ble begrepet 'rase' brukt nærmest på samme måte som ordet 'kultur' brukes på i dag, noterer Gilroy på side 8 av *The Black Atlantic*. Gilroys langvarige og skarpe kritikk av rasialiserte måter å tenke på – og uavhengig av hvorvidt disse tenkemåtene kolporteres av hvite eller svarte – i *The Black Atlantic* – er da også noe Gilroy videreutvikler i sin bok *Against Race: Imagining Political Culture Beyond The Color Line* (Harvard University Press, 2002).

«Før konsolideringen av den vitenskapelige rasismen fant sted i det nittende århundre, så ble begrepet 'rase' brukt nærmest på samme måte som ordet 'kultur' brukes på i dag.»

Hva mener så Gilroy å betegne med 'the black Atlantic'? Med dette begrepet viser Gilroy til en langvarig, transnasjonal og diasporisk intellektuell og kunstnerisk tradisjon som står i en kontinuerlig og kreativ dialog med euro-amerikansk tenkning. Denne tradisjonen, som Gilroy mener å kunne identifisere i arbeidene til den afro-amerikanske sosiologen og borgerrettighetsaktivisten W. E. B. Du Bois, så vel som i populærmusikken til en Bob Marley,

motsetter seg begrensningene i et rent nasjonalstatlig perspektiv, og begrensninger i forestillinger om 'rase', etnisitet og særegenhet.

Gilroy som feminist

Gilroy utmerker seg også ved å være en postkolonial tenker som er svært opplest om og i feministisk teori. Han demonstrerer en klar bevissthet om farene ved at såkalt 'afrosentrisk tenkning' bare ender opp med å ofre svarte kvinners krav på like rettigheter og verdighet på alteret til den ønskede gjenreisningen av en svart maskulinitet.

Hvorfor lese Gilroy?

I en tid hvor vi nærmest daglig bombarderes av mer eller mindre subtile kodete meldinger – ikke minst på sosiale medier – fra aktører som dyrker og fremmer renhetsideologier og fantasier, rasisme og diskriminering, er det viktigere enn noensinne å lese tenkere som setter oss alle i stand til å yte intellektuell og politisk motstand mot renhetsideologiene. Paul Gilroy er i aller høyeste grad en slik tenker.

mela

FESTIVALEN

GRATIS

17.-19. AUGUST 2018

RÅDHUSPLASSEN, OSLO

mela.no // facebook.com/melaoslo

FAIZ ALI FAIZ

ATTAULLAH
ESAKHELVI
& SANWAL
ESAKHELVI

GRUNERLØKKA MUSIKKORPS
KINETIKA BLOCO + NORDIC DHOL
VIBES + FAMILY REGGAE SAMBA

ASHRAF SHARIF KHAN

HKEEM

UNITY
CREW

B o w s k i
QUEEN OMEGA

AKBAR
ALI

RAFAQAT ALI KHAN &
Bollywood Brass Band

BAKHT ALI AAR MAANTA

TRILOK GURTU

Nils Petter Molvær

LADYSMITH
BLACK
MAMBAZO

PASHA

PANJABI HIT SQAUD

RAXSTAR

Busi Ncube

SAIN ZAHOR

IVAN
MAZUZE

FIRE KLUBBSCENER!
Capoeira Cordão de Ouro

EN FESTIVAL FOR HELE FAMILIEN!

ANSIKTSMALING • MUSIKKVERKSTED
MAT FRA HELE VERDEN • SPINN SIRKUS
DANSEWORKSHOPS • MUSIKALSK EVENTYR

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

mela
huset
SAMORA

KULTUR
SKOLEN
STAVANGER

Mo' Beatty Blues

Paul Beatty er ikke med på at det finnes en spesifikk form for afroamerikansk litteratur. Selv om forfatterne med denne bakgrunnen settes i separate hyller i amerikanske bokhandler. Som ellers i USA dannes det ghettoer, også av bøker.

ENDRE DALEN

SAMORA

Beatty er den fremste afroamerikanske skjønnlitterære forfatter i sin generasjon, med blant annet National Book Critics Circle Award på merittlista, for *The Sellout*. Ikke minst var han den første amerikaner til å vinne Bookerprisen for samme bok – en prestisjefyllt utmerkelse tidligere kun forunt forfattere fra Det britiske samveldet, som Salman Rushdie, John Berger og Kazuo Ishiguro. Det er godt mulig at han har vært med på å rette fokus mot andre forfattere, som Colson Whitehead, som også har operert i skyggen av sine hvite amerikanske forfatterkollegaer.

Besøk i Oslo

I april var Beatty i Oslo for å lansere den norske oversettelse av den grovt satiriske romanen *The Sellout*, eller *Meg mot røkla (eller Amerikas forente stater)*, som den heter på norsk. I boka gjenopprettes rases skillet i en tenkt bydel i Los Angeles, og boka utforsker så mange hysteriske idéer at man tar seg i å skjønne at boka ble avslått av 18 forlag i Storbritannia før den ble antatt. I Norge – som i mange andre land – har Beatty siden sin 22 år gamle debutroman, *The White Boy Shuffle*, opparbeidet seg en trofast kult med fans som inkluderer alt fra rapper Lars Vaular til TV-programleder og Turboneger-bandleder Thomas Seltzer.

Paul Beattys «*The Sellout*» ble avslått av 18 forlag i Storbritannia før den ble antatt. Senere vant han Bookerprisen for samme bok. Den er nå er oversatt til norsk som «*Meg mot røkla (eller Amerikas forente stater)*».

Foto: Hannah Assouline

Beatty begynte som poet, og den tradisjonsrike Nuyorican Poets Café var et sted der han kunne møte andre poeter. Antologien *Aloud – Voices From The Nuyorican Poets Café* fra 1994 innledes med poesi av Beatty, noe som viser betydningen poesien hans har hatt for den multietniske kaféen på Midtown Manhattan. Her kunne man på 90-tallet høre poeter som Mike Ladd, mens stiftere av kaféen, som Miguel Algarin og Ntozake Shange, lusket i kulissene. Beatty er en av dem som i likhet med slampoeten Saul Williams vant en av de årlige slamkonkurransene på kaféen.

– Jeg vant riktignok den første Nuyorican Slam, men jeg var ikke en slampoet, jeg bare resiterte poesi. Da folk begynte å tro at jeg var slampoet, sluttet jeg å skrive poesi, sier Paul Beatty til Samora, der vi sitter på Hotell Bristol.

En mer komplett form for poesi

Hva er den største forskjellen mellom poesien din og fiksjonen din?

– Det var vanskelig å forholde seg til alle nyansene i poesien, og diktene mine ble bare lengre og lengre. Jeg skrev 35 sider lange dikt. Men de tok ikke tak i det jeg ville ta tak i, de illustrerte ikke det jeg ville illustrere. Jeg føler at fiksjon er en mer komplett form for poesi. Fiksjon er mindre selvbevisst enn poesi. Jeg var veldig bevisst på hvem som var mitt publikum, når jeg skrev poesi. Det gjorde meg ukomfortabel. Jeg leste aldri for mye, men jeg leste. Fiksjonen er ikke brydd med noen som lytter.

Motvirker stereotyper på svart humor

Romanene dine har en vittig, slu og subversiv sans for humor. I antologien over afroamerikansk humor fra 2006, «Hokum», som du var redaktør for, viste du verden hvor denne humoren din kom fra. Hva er DNA-et i svart amerikansk humor?

– Jeg vet ikke, men jeg tenker at det er kulturelle faktorer. Jeg tenker ikke på et DNA. Jeg synes bare sånne ting er morsomt. Det finnes en stereotypi på hva som er svart humor. Mange forfattere som folk tar veldig seriøst har massevis av humor. Utilsiktet humor. Jeg ville vise fram humoren i alle disse historiske personlighetene: Sojourner Truth, Malcolm X, W.E.B. Dubois. Alle disse er vittige, noen ganger politiske, andre ganger ikke.

Da jeg først leste «Invisible Man» av Ralph Ellison så jeg ikke så mye humor der. Men da jeg så teksten fra «Invisible Man» som du inkluderte i «Hokum», så jeg det gjennom dine øyne, og oppdaget humoren.

– Det finnes en nydelig memoar av Margo Jefferson kalt *Negroland*, som jeg leste for en tid tilbake. Da jeg hørte henne lese den, kom det fram et annet lag med humor som jeg ikke oppdaget første gangen jeg leste den. Jeg tok ikke humoren fordi jeg leste den på en spesifikk måte, i et spesifikt lys.

Hater Maya Angelou-biografi og nytolkningen av Baldwin

I forordet til *Hokum* skriver Beatty at han hatet poeten Maya Angelous populære selvbiografi *I Knew Why The Caged Birds Sings*, fordi han allerede visste hvorfor fuglene i bur synger. Dette åpner opp spørsmål som hvem bøker som dette egentlig er rettet mot, og hvordan de opprettholder konvensjoner og «sannheter».

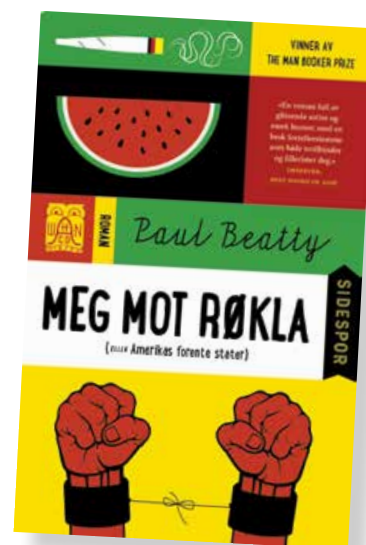
– Det er flere forståelser av hvem publikummet er her. Jeg leste boka, og den var et veldig mørkt portrett av hva det betydde å være ung, svart og kvinne. Deler av det var kanskje litt barnslig, av en rekke grunner. Det var en merkelig bekreftelse på en mørk skjebne, som gjorde meg veldig ukomfortabel. De

andre afroamerikanske bøkene jeg fikk på skolen hadde alle den samme tonen. Det er også et spørsmål om jeg egentlig er blant publikummet for den boka?

Paul Beatty føler det sånn med mye. Nytolkningen av James Baldwin av Raoul Peck *I Am Not Your Negro* er et eksempel han trekker frem.

– Jeg hatet den filmen. Den bare forsterker en del sannheter. Hør bare på tittelen på dokumentarfilmen. Jeg tror folk liker den fordi

den bekrefter en hel del, – ting jeg allerede vet. Jeg liker når folk finner nye tilnærminger. Jeg er ikke interessert i å ramme inn det jeg gjør. Det er en bestemt form for retorikk som føles veldig gammel i den filmen. Det betyr ikke at den ikke er viktig. *I Am Not Your Negro*, bare tittelen sier at den er rettet mot en bestemt gruppe mennesker. Det inkluderer ikke meg, men for enkelte bekrefter den noe de virkelig tror på. Jeg hadde den diskusjonen i hodet mitt da jeg var 19 år. Det er så respektløst overfor de innovative greiene Baldwin gjorde i sin tid. Men også de nye perspektivene folk har i forhold til Baldwin i dag. Det er ikke demoraliserende, men bare så veldig repeterende. ☹

Paul Beatty
«Meg mot røkla
(eller Amerikas forente stater)»
Aschehoug 2018

– Jeg skal bli som idolene mine

Pasha har store ambisjoner om å bli like god som hiphop-idolene sine. I fjor ble han utnevnt som «The One To Watch» av musikkmagasingiganten NME, og derfra har det bare gått oppover. I sommer er stjerneskuddet å se på Melafestivalen!

SARA FLAAEN LICIOUS

SAMORA

Pasha er 24-år og er ikke som alle andre, verken på eller av scenen. Den voluminøse afroen stakk seg kanskje litt ekstra ut i Bærum i oppveksten, men han sier det egentlig gikk helt greit å være den eneste med utenlandsk bakgrunn. Nå er det uansett omtrent bare musikken som betyr noe. Pasha er kjent for sin fyrverkerilignende energi når han opptrer, men av scenen er han ikke like frampå.

– Når jeg opptrer er det som om det er en demon inni meg eller noe, jeg går inn i en modus. Men når jeg er ferdig, går jeg tilbake til å være litt beskjeden fyr igjen. Det kommer veldig naturlig, alt sammen, forteller han.

Nettopp dette vil han bringe til årets Melafestival, som foregår på Rådhusplassen i august. Pasha innrømmer at han gleder seg veldig, men ikke helt vet hva han kan forvente. Han har vært så vidt innom festivalen før, men ikke sett noen konserter.

– Jeg håper det blir god stemning. Jeg gleder meg i hvert fall til maten!

Tidlig på'n

Kjærligheten til musikken oppstod svært tidlig. Pasha kom til Norge fra Iran bare ni måneder gammel, og hjemme i stua rullet alltid musikkvideoer på MTV i bakgrunnen. I 2. klasse på barneskolen hørte han Eminem for første gang og ble «skikkelig fan, superfan». Han begynte å skrive egne tekster, og da han etter hvert fikk tilgang på studio, begynte ballen å rulle litt av seg selv. I 2009 laget han og bestekompien rapduoen Moonshine. Pasha brukte

konfirmasjonspengene på hjemmestudio, og etter dette jobbet de konstant med å lage nye låter og bli bedre. Så tok eventyret slutt i 2014, da duoens andre halvdel begynte på studier i utlandet.

– Da stod jeg plutselig på bar bakke og måtte finne ut av ting selv. Det er kanskje det beste som kunne skjedd oss begge, og det er jo naturlig å gå hver sin vei etter videregående, forteller Pasha, som raskt kom i gang med solokarrieren sin. Det ble en utfordrende og lærerik prosess.

– Du kan ikke forvente at noen skal gjøre alt for deg, du må gjøre det du vil selv. Jeg måtte opprette et nytt team rundt meg, og det er dem jeg jobber med nå, sier han.

Pashas første opptreden alene var ikke helt som han håpet: – Jeg hadde et halvtimes sett på en kunstutstilling hvor alle folkene satt. Det var sånn 30 stykker der, og alle var edru – det var jævlig kleint! Men jeg gjorde det beste ut av det, i begynnelsen sier man ja til det man får, sier han.

Hans første egne konsert, på Parkteateret i februar, var derimot noe helt annet – men om mulig enda mer nervepirrende.

– Det var den første konserten vi arrangerte helt selv, så det kunne jo ende opp med å bli stappfullt eller at ingen kom. Jeg følte at denne konserten ville vise hvor jeg var i karrieren min, om folk i det hele tatt hørte på meg.

Alle bekymringene i forkant av konserten viste seg imidlertid å være helt unødvendige. Til hans store lettelse var Parkteateret fullt av kjente og ukjente fjes som var klare for et rykende show. Det var godt.

– Jeg kjente at nå begynte ting virkelig å funke, jeg trenger ikke gjemme meg bak en festival. Jeg har gjort alt selv, og det har funket, forteller han.

Sikter høyt

Han kan også fortelle at han i større og større grad blir gjenkjent på gata, særlig ute på byen.

– Det er veldig gøy! Det morsomste var da jeg kom hjem fra Slottsfjell, og plutselig var det tre 11-åringer på døra som ville ta bilder med meg. De hadde reggis, hadde ikke kommet i stemmeskiftet og hadde slengt fra seg

syklene utenfor. Det er gøy å se at så små kids følger med og blir gira når de ser meg, sier han.

På tross av noen svært unge fans, sier han at han ikke kjenner på noe ansvar for å være et godt forbilde. Derimot er arbeidsmoralen hans definitivt noe verdt å se opp til.

– Heldigvis er de jeg jobber med mine beste venner også, for jeg har veldig lite tid til overs, sier han og innrømmer at konstant å jobbe hardt er spesielt krevende enkelte dager. Han presiserer at han ikke på noen måte klager – han kunne ikke ha drømt om noe annet. Likevel innrømmer at han ikke enda har funnet ut hvordan slappe godt nok av, i en hverdag hvor det alltid er noe som må gjøres.

– Det nærmeste jeg kommer å slappe av, er når jeg ligger og ser på YouTube-videoer! Men jeg kan slappe av når jeg blir eldre. Det gir ikke mening å ikke jobbe hardt i tjueårene, det må man utnytte! Selv om hverdagen er hektisk, har han hatt mye tid til å drømme. Pasha har planene klare: det er ikke så mye annet han har lyst til å oppnå i livet enn å bli endra bedre, enda større og lage virkelig god musikk. Det har alltid vært fokuset.

– Drømmen er å etablere meg i USA, få en solid fanbase og turnere der. Jeg vil delta på awardshowene, legge ut på verdensturné – jeg vil at folk tatoverer sangtekstene mine på kroppen og at kids kler seg som meg, med briller og afro. Slik som jeg prøvde å etterligne Tupac og Eminem! Jeg vil bli som idolene mine, som dem jeg så opp til. 🎧

Velferdseksport: – Ikke en trussel mot velferdsstaten

I følge Stortingsmelding 40 truer velferdseksporten velferdsstaten. Et av forslagene er å kjøpekraftjustere barnetrygd og kontantstøtte til utlandet, mens pensjoner og uføretrygd til nordmenn ikke skal røres. Hvorfor er velferdseksport til innvandrere et problem?

ANDREAS HAMMER HOLMEFJORD

SAMORA

Trygdeytelser fra NAV som blir sendt ut av landet kalles velferdseksport. I følge tall fra Stortingsmelding 40 dreide eksporten seg i 2016 om 7,1 milliarder kroner. Det er cirka 1,7 prosent av folketrygdens totale utgift på 418 milliarder. Stortingsmeldingen poengterer at det i all hovedsak utbetales korttidsytelser til utenlandske statsborgere, altså kontantstøtte og barnetrygd. I hovedsak utbetales pensjoner og uføretrygd til nordmenn i utlandet.

I dagens samfunn er det ikke uvanlig å ha bodd og jobbet i flere forskjellige land. Som følge av nasjonal lovgivning, EØS-avtalen og bilaterale avtaler er det

norske velferdssystemet tilpasset dette livet. Stortingsmeldingen skriver at det er betydelige beløp som blir eksportert til personer bosatt i andre land, i form av trygdeytelser og utdanningsstøtte.

Det er viktig at vi har velferdseksport for at vi skal kunne ha fri bevegelse og et felles europeisk arbeidsmarked. I følge regelverket til EU og retningslinjene til EØS-land, er det forbudt å diskriminere basert på nasjonalitet. Stortingsmeldingen skriver eksplisitt at «Velferdseksporten kan over tid utvikle seg til å bli en økonomisk utfordring ...» og at regjeringen ikke ønsker å innføre tiltak mot pensjoner og uføretrygder, men sikter på å redusere korttidsytelsene. Med

Cathrine Talleraas er doktorgradsstipendiat ved Institutt for fredsforskning (PRIO)

Foto: Samora/Andreas Hammer Holmefjord

andre ord, endringer i velferdseksporten vil ikke ha like stor innvirkning på nordmenn.

Truet velferdsstat

Cathrine Talleraas er doktorgradsstipendiat ved Institutt for fredsforskning (PRIO). Hun har studert relasjonen mellom NAV og dem som har tilknytning til både Norge og utlandet. I en kronikk i Aftenposten 15. januar skriver hun at kontantstøtte og barnetrygd til utlendinger framstilles som et problem, og at pensjon og uføretrygd til nordmenn framstilles som fortjent.

«Det er viktig at vi har velferdseksport for at vi skal kunne ha fri bevegelse og et felles europeisk arbeidsmarked.»

Jeg drar til PRIO for å intervju Talleraas og prate om temaet. Hun forteller at hun har valgt å skrive om dette temaet fordi hun jobber i velferds og migrasjonsfeltet. I følge Talleraas er forholdet mellom velferd og migrasjon et tema som får sterke reaksjoner. Mange er overbevist om at «innvandrere er farlige for velferden» og innvandrere blir stigmatisert som

sådan. Talleraas mener at faktaene som presenteres i stortingsmeldingen er et forsøk på å underbygge påstanden om at velferdsstaten er truet og at det derfor må gjøres noe med korttidsytelsene.

Statistisk sett er ikke velferdsstaten truet, forteller Talleraas. Hun har vært mye i dialog med NAV statistikk og saksbehandlere. Internt i NAV er det ingen problem at innvandrere som jobber i Norge mottar trygdeytelser for familiene i hjemlandet. Den økonomiske gevinsten ved å kutte disse korttidsytelsene er ikke stor, forteller Talleraas, og fortsetter med å si at man kan stille spørsmål ved at Stortinget nekter å røre pensjonen. Dette er en ømtålig del av temaet. Det er et legitimitetsproblem med velferdsmodellen. Mens det er vanskelig å argumentere for kutt i eksport av pensjonen til nordmenn som har kjempet og arbeidet for dette landet, er det lettere å få gjennom kutt i de trygdeytelsene som i hovedsak benyttes av innvandrere. Talleraas mener at det fort kan bli et politisk selvmord å endre alderspensjonen til utlandet.

Om å legitimere trygd

Talleraas forklarer at likestillingen er sterk i Norge. Prinsippet om universalisme ligger til grunn, og vi praktiserer likebehandling for alle. I lys av at økonomien ikke egentlig er problemet, må det stilles spørsmål ved om stortingsmeldingen kanskje handler mer om legitimitet enn økonomi. Tross alt utgjør trygdeytelser til familier i utlandet en mikroskopisk del av NAV's totale utgifter. Talleraas refererer til de to Brochmann-utvalgene, i begge ble de langsiktige konsekvensene av innvandring til Norge drøftet.

I Brochmann-utvalgenes utredninger kom det frem at migrasjon utfordrer velferden i form av tankegangen «oss og de andre». Talleraas mener at dette argumentet er videreført i stortingsmeldinger, siden den ikke fokuserer på trygdeytelsene som gis til nordmenn, men heller ser på trygdeytelsene til innvandrere som problematisk. Det virker naturlig å tenke at nordmenn fortjener trygdeytelsene, mens innvandrere ikke gjør det helt uten videre. Talleraas skriver i kronikken sin at «Kravene for medlemskap i folketrygden handler ikke om nasjonalitet, men om arbeids- og bosted». Som skattebetalende arbeidstaker skal man etter loven ha muligheten til å få sosiale stønader, også i utlandet og uavhengig om man er norsk statsborger eller ikke.

Utdaterte tall

Ett av argumentene for å kjøpekraftjustere velferdseksporten er at kontantstøtte undergraver likestillingen fordi den fører til at kvinner blir hjemmeverende og ikke utearbeidende. Dette forteller arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie til

Aftenposten i en artikkel fra i fjor. Derfor har det vært snakk om å fjerne kontantstøtten i sin helhet. Sammen med barne- og likestillingsminister Solveig Horne forteller Hauglie at kontantstøtte og barnetrygd tilsvarer en årslønn i land som Polen og Litauen. Det er positivt at ministrene fokuserer på å få kvinner ut i arbeid, noe som vil gi større økonomisk vekst og likestilling. Derimot legger Horne til at norske velferdsordninger ikke skal være en sovepute for familier i utlandet, noe det heller ikke er, i den grad Horne mener det. Påstanden om at kontantstøtte og barnetrygd tilsvarer en årslønn i Polen, er ikke korrekt om vi bruker nyere tall.

I følge Talleraas er tallene basert på en forskningsrapport fra 2014/15, og gir derfor ikke det helt oppdaterte bildet av hvor mye kontantstøtten og barnetrygden utgjør. Hun sier at tallene også blir brukt i Stortingsmelding 40. Talleraas ser på tallene fra OECD, en organisasjon som samler og analyserer data for å kunne bistå i politisk arbeid. Hun finner at gjennomsnittsinntekten i Polen i 2016 tilsvarte 120 000 kroner i året. I 2016 ville barnetrygd og kontantstøtte utgjøre 65 prosent av deres årslønn, altså 35 prosent mindre enn gjennomsnittsinntekten i Polen.

Mulige løsninger

På spørsmål om å fjerne kontantstøtte svarer Talleraas at det er et spørsmål med lik relevans uavhengig av om du bor i Norge eller ikke. Mange mennesker lever i dag det hun kaller «transnasjonale liv», altså at vi lever og jobber litt overalt, og har tilknytning til flere land. Dette er også grunnen til at EU ikke vil godta et forsøk

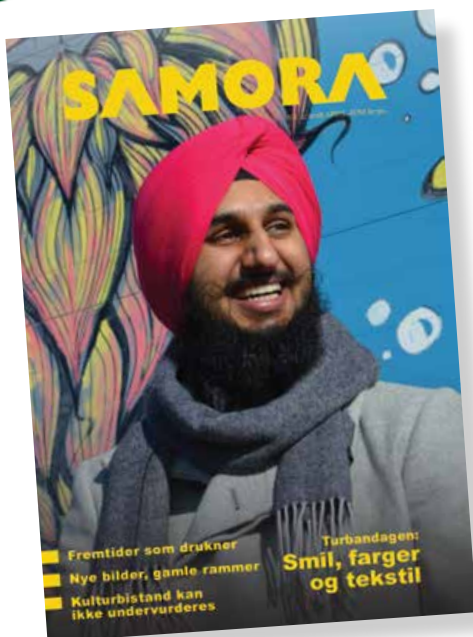
på å kjøpekraftjustere trygd. Talleraas forklarer at EU vil fremme mobilitet i det interne markedet, og da må alle få like rettigheter knyttet til jobb i samme land. Ved å kjøpekraftjustere trygdeytelsene skiller man derfor mellom hvor mennesker holder til, i stedet for hvor de jobber.

Talleraas avslutter intervjuet vårt med å si at Stortinget ikke har funnet noen løsninger på saken, og er langt unna en konkret plan. Hun synes at forslagene som ligger i stortingsmeldingen, som å kjøpekraftjustere velferdseksporten, er ugunstige løsninger på problemet. Hun stiller også spørsmål ved hele problemstillingen, da statistikken ikke gir grunn til å tro at velferdseksporten utfordrer velferdsstaten. ☹

«Talleraas mener at faktaene som presenteres i stortingsmeldingen er et forsøk på å underbygge påstanden om at velferdsstaten er truet og at det derfor må gjøres noe med korttidsytelsene.»

Abonner på

SAMORA

Samora Magasin er nå inne i sin 40. årgang. Samora er et uavhengig innvandringspolitisk og kulturpolitisk magasin som tar opp situasjonen for minoriteter i Norge samt forholdet mellom minoriteter og majoritet.

Samora legger vekt på å formidle kulturuttrykk fra minoritetsgruppene som musikk, bøker, filmer og kunstutstillinger som de store mediene ikke dekker.

Abonner nå!

e-mail til samora@samora.no

Tlf.: 22 20 96 90

**Ett års abonnement
(4 utgaver)**

**kr 200,- for privatpersoner
& kr 250,- for institusjoner**

Samora er hovedstad i ingenmannslandet mellom Norge og omverden. Samora vil gi stemme til det mangfoldige Norge alle prater om, men altfor få vet hva er.

Samora er et magasin for alt som er ureint, det som er i mellom, litt av begge deler.

Samora er ikke bare for «innvandrere» eller «nordmenn».

Samora er der fordi alt ikke er som det ser ut.

Kanskje Samora er magasinet du savner? Synes du denne teksten er vagt formulert? Har du sterkere ord?

Kanskje finner du ordene sammen med andre? Samora trenger bilder og tekster fra din virkelighet. Ung og uerfaren kan være en fordel.

Loveleen Singh og Partap Singh inne på Vippra i Oslo. Loveleen er en imponerende dame med ståpåvilje og bein i nesa. Hun er informasjonsansvarlig i Unge Sikher og har vært med på å arrangere Turbandagen i over 7 år. Ellers jobber hun med regnskap hos Bama Si. Alle foto: Samora / Sakina Benmalek

Smil, farger og tekstil

– Når jeg står slalåm med rosa turban, gul jakke og grønne, rosa og gule ski, er jeg nok litt av et syn. Men folk kommer bort til meg og slår av en prat. Det tror jeg ikke hadde skjedd uten Turbandagen, forteller medlemsansvarlig i Unge Sikher, Partap Singh.

SAKINA BENMALEK

SAMORA

Et av hovedstadens sikreste vårtegn er Unge Sikhers fargerike og inspirerende turbandugnad. Siden 2009 har Den Norske Turbandagen vokst til å bli en merkevare. Med rundt 300 frivillige Sikher fra Norge, Sverige og Danmark, tok årets Turbandag imot mer enn 20.000 besøkende i Spikersuppa – og på Gardermoen.

Bare to uker før den store Turbandagen den 14. april møter Samora Loveleen Singh og Partap Singh fra Unge Sikher på Vippra i Oslo. Med stor entusiasme

forteller de to hva som skjer bak kulissene før og under Turbandagen.

Det startet i lille Norge

For ni år siden tok den kreative lederen for Unge Sikher, Sumeet Singh Patpatia, initiativet til å bringe sikhmiljøet i Oslo og storsamfunnet nærmere. Sammen med andre engasjerte ungdommer inviterte han resten av Norge til feiring av sikhenes viktigste høytid, Vaisakhi. I dag har arrangementet spredt seg verden over.

Yogalærer og India-entusiast Vibeke Klemetsen bærer Holzweilers Oslo-turban med stolthet.

Loveleen forteller at hun i fjor fikk anledning til å besøke The Turban Day i New York. Midt på travle Times Square, hadde sikhene satt opp telt hvor de delte ut og bandt turbaner, de hadde også en stor scene med underholdning sponset av en kjent indisk TV-kanal. Dessverre var det ikke noen informasjon om hvorfor sikhene sto der og hva som lå bak arrangementet.

Det er det jeg tror skiller Turbandagen i Oslo fra andre byer som har adoptert dette arrangementet. Jeg tror det er noe med måten vi har lagt fram Turbandagen på i Norge.

Et lite stykke India

– Det ligger mye planlegging bak Turbandagen. Det blir en del stress og søvnløse netter, men følelsen etterpå er virkelig verdt det, forteller Loveleen.

Teltplasseringen er nøye planlagt. Hele Spikersuppa blir forvandlet til et lite stykke India. Arrangementet er lagt opp slik at de besøkende først får utdelt en turban i «Turbankiosken». Så går gjestene gjennom en opplevelsesgate full av spennende inntrykk,

før de kommer til hovedteltet, hvor de får bundet turbanen. På rad og rekke står turbanekspertene og knytter, med et stort smil om munnen og en spøk på lur.

– Det tar selvsagt litt tid å binde en turban, så man rekker å bli litt kjent med de besøkende. Muligens ikke nok til å legge dem til på Facebook, men kanskje på Instagram, spøker Partap.

I et annet stort telt er det matservering. Med fantastiske indiske vegetarretter metter de festivalens besøkende. I år ble ca. 4.000 gratismåltider delt ut. Et lite museum settes også

opp for anledningen og i teltet «Min indiske familie» kan man ta et bilde sammen med en indisk familie. Turbanverksted, turbankino og en egen «Turban Recycle» er også å finne på plassen.

– Det aller beste med selve dagen er alle smilene, både fra de besøkende og de frivillige, det er både Loveleen og Partap enige om.

«Vi ønsker å gjøre det lettere for de kommende generasjonene å vokse opp i Oslo. Før Turbandagen ble til, manglet unge sikher en plattform i Oslo og Norge.»

Oslo-turbanen

I fjor arrangerte Unge Sikher i samarbeid med Paleet på Karl Johan en innovativ design-dugnad. Designerne Haik, Holzweiler, Fam Irvoll & Jenny Skavlan konkurrerte om hvem som skulle få æren av å designe Oslo-turbanen.

De tre kreasjonene ble utstilt på Paleet, og Osloborgene stemte på hvilken design som skulle representere byen. Holzweiler gikk av med seieren med en paisleymønstrer turban i Oslobunadens farger.

Begivenheten ble feiret med et besøk av den Londonbaserte kunstneren Inkquisitive, Amandeep Singh, som står bak streetarten på Vippa, en fargerik illustrasjon av en kul Osloturbanbærer.

Under årets Turbandag ble hele 99 Oslo-turbaner delt ut. Noen eksemplarer av Haik og Fam Irvoll & Jenny Skavlands design-turbaner var også å se i folkemengden.

Oslo for alle

Turban dagens mål er å øke kunnskapen om sikhismen og sikhene i Norge og å formidle turbanens egentlige betydning: – Vi ønsker å gjøre det lettere for de kommende generasjonene å vokse opp i Oslo. Før Turbandagen ble til, manglet unge sikher en plattform i Oslo og Norge. Flere slet med mobbing allerede i barneskolen. Vi hadde ikke en god nok støttegruppe, sier Loveleen.

I tillegg til å arrangere Turbandagen, jobber Unge Sikher aktivt med informasjon rettet mot ungdom. De holder foredrag på skoler og inviterer unge sikher til dialog om temaer som mobbing, sikhenes historie og hvordan man skal knytte turbanen. De har fått mange tilbakemeldinger på at unge sikher nå føler seg tryggere med å gå med turban.

Turban dagen har også utviklet seg til å bli en feiring av Oslos mangfold. På Unge Sikhers nettside finner man en flott introduksjon til Turbandagen: «Vi inviterer hele Norge til å komme og prøve turban - med en visjon om at Norge skal være det beste landet å være annerledes i.», og på Facebook-siden står mottoet klart og tydelig: «Å være den du vil være – ved å bære det du vil bære.».

Med et lurt smil forteller Partap hvordan han opplever dette – En dag på T-banen kom det inn en person med en kul rosa mohawk. I det våre blikk møttes, nikket vi til hverandre som i en form for anerkjennelse. Det er den følelsen vi vil formidle til ungdommen. Vi vil at de skal være stolt av identiteten sin og gjøre det kult å være annerledes.

Balprit Singh fra Unge Sikher.

Kongelige verdier fra foreldregenerasjonen

– Turbanen er en krone som er blitt båret av konger og keisere. For oss er kongelige verdier likeverd, solidaritet, ydmykhet, medmenneskelighet, nestekjærighet - og ikke minst det å ta vare på miljøet og menneskene rundt oss, understreker Partap Singh. Han bruker de minuttene det tar å knytte turbanen om morgenen til å tenke og meditere. Han binder verdiene fast rundt hodet og bærer dem med seg hele dagen.

Han forteller at selv om folk kan være litt skeptiske i begynnelsen, åpner de seg opp så snart de blir kjent med ham: – Hvis noen kommer med en nedsettende bemerkning, blir jeg ikke fornærmet. Jeg griper heller sjansen til å snakke med dem i stedet.

De unge sikhene ser på den eldre generasjonen som forbilder. De fleste kom til Norge på 1970-tallet først og fremst for å jobbe.

– De bar et fremmed hodeplagg og har vært gjennom mye for at vi skulle få det bra. Vi ønsker å gi tilbake noe av det de har ofret for oss. Det er derfor det er så gøy å se hvor engasjert de eldre er på Turbandagen. Vi har laget en plattform hvor de kan være konger hele dagen. De eldre står på og vil nesten ikke forlate plassene sine verken for mat eller hvile, understreker Loveleen. 🍌

.....
«Vi inviterer hele Norge til å komme og prøve turban - med en visjon om at Norge skal være det beste landet å være annerledes i.»
.....

Tvillingjentene Vita og Wanda (21) har oppnådd stor suksess med TV-serien om egen hverdag.

Alle foto: NRK

Glamour og tøffe tider

Tvillingsøstrene Vita og Wanda Mashadi har latt seg følge rundt av et TV-team i hele to år. Sammen med regissør Noman Mubashir viser de i serien *Vita & Wanda* frem en annen side av det flerkulturelle ungdomsmiljøet i Norge – og nå venter også en andre sesong.

SARA FLAAEN LICIUS

SAMORA

I den populære serien, som kom ut på tampen av fjoråret, er det nettopp både glamour og tøffe tider vi får servert. Tvillingene er svært åpne og gir seerne et helt usensurert innblikk i sin hverdag og sine liv. Mote, shopping, festing og sosiale medier er sentrale aktiviteter, og utseende og fasade spiller en viktig rolle. Blant annet får vi være vitne til både vippeforlenging, brystreduksjon, negletimer og neseoperasjon. Serien har blitt kritisert for å fremme et negativt kroppsfokus, men jentene mener disse tiltakene har vært viktige for dem selv. Oppveksten

på lille Skotterud i Eidskog kommune var nemlig langt fra noen dans på roser. Tvillingene ble mobbet for å ha et annerledes utseende, og spesielt for å ha store neser. Den daglige mobbingen har satt sine spor, og det ønsker de skal synes på skjermen.

– Vi ønsket å få frem kontrastene i livene våre – det å ha drømmejobben, gode venner og familie, men også få frem den vonde bakgrunnen vår og hvordan det var for oss å vokse opp i en liten bygd på landet som de eneste «utlendingene». Vi ønsket å vise at

ikke alle mobbehistorier trenger å ha en ulykkelig slutt, men at man kan vri det til noe positivt og komme sterkere ut av det, sier Vita.

I dag har 25-åringene landet drømmejobbene innen motebransjen og har over tjue tusen følgere hver på Instagram. I dag er livet helt ålreit.

En annen side

Et annet sentralt poeng i serien er å bryte ned stigma rundt oppveksten til utenlandske barn eller barn med utenlandsk bakgrunn – særlig jenter. At ikke alle lever som svært religiøse eller er dårlig integrerte har de fått erfare at ikke er like opplagt for alle. Søstrene mener det er viktig at serien får fram at de lever et «helt normalt» liv, som hvilke som helst andre jevnaldrende, norske jenter, selv om de har utenlandske foreldre.

– Hele oppveksten har vi levd akkurat som alle våre norske venninner, og foreldrene våre har også vært såkalt norske, selv om de kom hit fra Iran. Det er helt OK å for eksempel ikke studere etter VGS, men gå rett i jobb med det man elsker, eller kle seg akkurat som man vil, forteller hun.

Serien er heller ikke ment bare for flerkulturell norsk ungdom, eller de med minoritetsbakgrunn. Tvillingene er fast bestemte på at serien appellerer like godt til mange forskjellige jenter.

– Dessverre er det altfor mange ungdommer som blir mobbet og fryst ut på skolen. Dette får vi tragisk nok daglig tilbakemelding på, men ut ifra dette når vi jo ut til vanlige norske jenter som har det tøft også, og ikke bare de med flerkulturell bakgrunn, sier Vita.

Hverdagen, ufiltrert

Det hele startet med at regissør Noman Mubashir fra NRK kontaktet jentene. Han hadde en løs prosjektplan om å lage en serie om unge jenter med minoritetsbakgrunn. Over en kaffe ble de enige om å prøvefilme litt, uten å ha noen konkret plan.

– Det ene førte til det andre, og plutselig var det sånn at de valgte å satse på oss og lage et eget program som handlet om oss, vårt liv, hverdagen og alt rundt, sier Vita.

Det å bli fulgt av et TV-team såpass lenge, var både krevende og lærerikt. Ingen av jentene var kamera-

Søstrene er hverandres beste venn, og har stått sammen igjennom tykt og tynt - alt fra mobbing og neseoperasjoner til kapring av drømmejobbene.

sky, så det å skulle være så mye foran kamera ble raskt naturlig. På dårlige dager var det ekstra utfordrende å prestere foran kamera, men de er fornøyde med sluttresultatet og hvordan de fremstilles på skjermen. Heldigvis var søstrene allerede vant til å tilbringe mye tid sammen, da de er bestevenninner og bor sammen i en leilighet på Strømmen utenfor Oslo. De kjenner hverandre ut og inn, og gjør alt sammen.

– Det tøffeste med filmingen må ha vært da vi bestemte oss for å fortelle om vår tøffe og mindre hyggelige oppvekst. Vi gikk flere runder med oss selv for å finne ut om vi skulle ta det med eller ikke, innrømmer Wanda.

Selv om prosjektet innebar lange dager og hardt arbeid, mangler det ikke på entusiasme og takknemlighet over opplevelsen hos jentene.

– Vi har lært ekstremt mye, og vokser på alt, samtidig som vi har fått livet vårt dokumentert på film igjennom flere år. Det er det ikke mange som får! sier Vita.

«Vi ønsket å få frem kontrastene i livene våre – det å ha drømmejobben, gode venner og familie, men også få frem den vonde bakgrunnen vår og hvordan det var for oss å vokse opp i en liten bygd på landet som de eneste 'utlendingene'.»

– Det beste med dette må være at vi i fremtiden kan vise dette til barn, barnebarn, tippoldebarn og så videre, og ha et minne fra tjueårene. Vi har vært så heldige at et kamerateam har dokumentert en lang periode av livet vårt, hvor gøy er ikke det? kan Wanda stemme i.

Fortsettelse følger

Det er ikke bare tvillingene selv som bobler over av begeistring for serien. Episodene har blitt godt motatt hos seerne, og de er nå godt i gang med andre sesong.

– Tilbakemeldingene har overgått all forventning. Vi har fått så mange koselige og hyggelige tilbakemeldinger! Det gjør at man ønsker å gi enda mer i sesong to, sier Wanda.

Viktigst av alt er at venner og familie støtter dem og er fornøyde med serien. Jentene trekker fram det faktum at de nærmeste har hatt troen på dem og serien i løpet av produksjonsprosessen som en viktig

motivasjonsfaktor. Tvillingene synes det er godt å føle på at både foreldre og venner er stolte av dem.

– Det har jo dog vært venner som har vært redde for at serien ville fremstille oss på en annen måte enn slik vi faktisk er, men vi har uansett alltid vært trygge på at serien ville vise frem en enda mer ærlig og fin side av oss, forteller Wanda.

Hverdagen etter at serien kom ut går sin vante gang for begge jentene – kanskje bare i dobbel hastighet.

– Vi har begge en 100% jobb som tar 150% tid, og i tillegg har vi innspilling av sesong to midt oppi alt. Vi merker selvsagt at det er mye mer som skjer rundt oss, og at vi ikke har like mye tid hjemme på sofaen som før, men det er gøy! sier Wanda.

– Det er klart vi har det mye mer travelt nå, men vi elsker jo alt vi gjør, og er evig takknemlig for alt og alle vi må sette av tid til! sier Vita. 📞

Klassen – en thriller fra tredje trinn

Tredje klasse på videregående er et avgjørende år. I *Klassen - historier fra et skoleår* kommer vi nært innpå ungdom i denne fasen, som står overfor mange og tunge utfordringer. Etter å ha lest boka kan en pønske litt over fritt skolevalg, kunnskapsskolen og fraværsgrensa, egentlig er løsninger – eller om det bare er sorteringsmekanismer tilpasset de vellykkede.

MARI K. LINLØKKEN

SAMORA

I *Klassen – historier fra et skoleår* blir vi kjent med sju elever med høyst forskjellige utfordringer. Han som er i en gjeng «brødre» men ikke lenger vil slåss for å redde deres ære, men av frykt for å bli frosset ut ikke tør nekte; ungdom som kommer fra fattige og fra bedrestilte kår; elever med for høye ambisjoner og elever som utsetter lesingen og regner med at det ordner seg; skolens blideste jente som mister smilet sitt og gutten som kanskje er den mest intelligente men ikke orker hverdagen etter et vanskelig brudd og er dypt deprimentert men ikke helt forstår det.

Tre av elevene har minoritetsbakgrunn, fire majoritetsbakgrunn. Her er jenta med alt for stort ansvar for foreldre og søsken, og hun som ikke vil snakke om voldtekten under russefesten fordi hun mener hun selv har skyld i det, blokkerer hendelsen og ikke vil være et offer. Noen av «minoritetselevenes» problemer er kulturbaserte, men det kan man også definere flere av majoritetselvenes problemer som. I sum blir det et bredt spenn av problemstillinger, som læreren og skolen må forholde seg til.

Boka bygger på samtaler, observasjon og intervjuer. Skolen, elevene og lærerne vi følger er anonymiserte. Det antydes at skolen ligger i nærheten av Oslo.

Virkelige mennesker, ikke pappfigurer

Forfatteren, Marte Spurklands inngangsport er et mangeårig vennskap med læreren Annette, gjennom denne kommer hun nært innpå elevene også. Fordi læreren ser hver enkelt elev som de unike individene

«Boka oppleves som en skjønnlitterær historie, selv om det er sakprosa.»

Klassen – fortellinger fra et skoleår
Marte Spurkland
Cappelen Damm 2017

de er, ser vi dem også. Endimensjonale forklaringer og løsninger som ofte melder seg når skole, prestasjonskrav og disiplinærproblemer kommer på bordet, blir ubrukelige.

Elevenes liv og hverdag, på skolen og hjemme, belyses både gjennom lærerens og deres egne utsagn. Vi kommer nært innpå livet til de sju, de med god økonomi og de som ikke spiser middag hver dag og drømmer om å hjelpe mamma med penger til å reparere bilen, de med familie som alltid har bodd her, og de som kom mer nylig. Fra de gode foreldrene, til de som ikke riktig forstår eller klarer å stille opp, og til den faren som utgjør en trussel på liv og død.

Vi følger dem innlevering for innlevering, uke for uke, gjennom russetid og eksamen, til sommeravslutningen er der. Læreren løfter, insisterer, strammer opp og støtter hver og én av elevene, hinder for hinder, og står på deres side gjennom tykt og tynt. Målet er vitnemålet med vurderinger i alle fag, tross

Marte Spurkland er journalist og programleder. Hun har jobbet i NRK, Dagens Næringsliv og VG, og jobber nå for TV2. Nå har hun skrevet boka «Klassen – fortellinger fra et skoleår», som ble nominert til Brageprisen. Foto: Signe Fuglestad Luksengard

fravær og manglende overholdelse av innleveringsfrister, og en treer kan være en stor seier. Elevene er individer som du sympatiserer med og forstår, og ikke pappfigurer.

Vil lærerens kreative strategier lykkes, slik at de kommer gjennom porten til voksenlivet, klarer å komme inn på studier og skoler slik at de kan innfri ambisjoner og ønsker?

Oppleves som skjønnlitteratur

Boka oppleves som en skjønnlitterær historie, selv om det er sakprosa. Den journalistiske form gjør innlevelse og identifikasjon mulig, og gir en annen innsikt og medlevelse enn en forskningsrapport eller sakprosatekst vanligvis gir.

Lærer Anette er navet i historien. Hun er læreren som driver alle framover, og hun gjør det med kjærlighet, forståelse og omtanke. Kanskje går hun for langt, begrepet «curlinglærer» nevnes, og du kan lure på om noen kan overleve et langt yrkesliv på denne måten, og hvordan barna hennes opplever det. Samtidig ser en hvor viktig det er å se hva som foregår i hver enkelt elev og hvem de er hver dag de kommer på skolen, også når de ikke møter opp. Er de borte, kontakter hun dem gjennom alle tilgjengelige kanaler. Får hun en sen kveld melding om en krise, ringer hun før hun selv kan gå til ro.

Når det er sagt, er hun også superlæreren som gjør 150 år gammel litteratur relevant, som skaper et godt læringsmiljø for individer og inspirerer.

Hun kan ikke la være å legge litt ekstra til rette, jenke en frist, overtale læreren i et annet fag, få med seg eleven opp i det ubrukte kontoret hun kaller for kråkerei og overvåke dem mens de gjør ferdig en innlevering. Fordi hun vet at de kan, og fordi hun vet hvem de er, akkurat nå. Og fordi hun er bestemt på at de skal over målstreken med hodet hevet. Elevene er også klare over hvor verdifull hun er, selv om de ikke sier det så ofte. Sterkest kommer dette fram når Mouna, med trygdete foreldre og søsken som har overlatt til yngstebarnet å ta ansvaret for foreldrene, som selv må betale maten hjemme og blir presset til å bruke pengene hun har tjent og spart til russefeiring på søsterens kredittkortgjeld.

Den dagen hun har kjøpt en blomst til læreren sin klarer ikke Annette å holde tårene tilbake.

Det viktigste skolen kan gjøre

Boka er et godt bidrag til skoledebatten, og hvorfor den burde dreie seg om metodene, kunnskapen og ressursene for å takle utfordringer som fører til frafall. Vi har et samfunn der ukvalifisert arbeid snart ikke finnes, for den som faller fra blir resultatet et liv uten faste inntekter og utsikt til pensjonspoeng, prisgitt trygdesystem og svart økonomi.

Selv om det ikke lenger står i læreplanen at skolen skal gjøre elevene til gagns mennesker, så er det noe av det viktigste skolen kan gjøre. Da må man gi lærerne myndighet og rom til individuell oppfølging, og gi skolene ressurser og ledelsen instruksjoner til å støtte opp om det. Fraværsgrense, store klasser og stykkpris på elever er ikke et svar på disse utfordringene, men sorterer og kanalisierer elever til skoleløp med ulik kvalitet. ⑤

«Boka er et godt bidrag til skoledebatten, og hvorfor den burde dreie seg om metodene, kunnskapen og ressursene for å takle utfordringer som fører til frafall.»

Et sensuelt eventyr

Call Me By Your Name er Luca Guadagninos desidert vakreste film. Filmen viser naturens styrke i sin vakre helhet. Den ber oss om å ikke ignorere våre indre lidenskaper og nærmest beordrer oss til å ikke se bort.

GABRIEL CORREA

SAMORA

Luca Guadagnino er en filmskaper som vet hvordan å inkludere omgivelsene sine og inkorporere dem som om de var en viktig birolle. Vi så glimter av dette i *I Am Love* der fjellene ble omfavnet av sterke, mektige vinder og i *A Big-ger Splash* der historien lå i detaljene - det turkise, moderne svømmebassenget, hvit interiør i stuen og de endeløse strendene lyssatt i gull. Historiene til Guadagnino inneholder en rik og smittsom atmosfære som får øynene våre til å føle det samme som karakterene vi følger med på. Det er en utrolig vanskelig oppgave å få dette til å funke på det store lerretet, men Guadagnino gjør dette på mesterlig vis.

Dette gjelder aller mest for *Call Me By Your Name*, Guadagnino's desidert vakreste film. Den er utrolig å se på. Vi blir bortført på den skyløse himmelen, de grønne, fruktbærende trærne langs de støvete grusveiene i Nord-Italia. Filmen krever en viss tålmodighet av oss på måten landskapet synker inn i oss, men det har overhodet ingen hast å komme til historien. Det er 1983, det er sommer, det er drikking, festing, poesilesing, musikk, og ferske aprikoser og ferskener som vokser foran øynene våre. Vi har all tid i verden. Midt oppi dette sensuelle eventyret kommer vi til å bli introdusert for en blomstrende kjærlighetshistorie mellom to mennesker som ser ut til å være på to helt forskjellige sider av spekteret.

En transformasjon

17-år gamle Elio, som er spilt av Timothee Chalamet, besøker sommerhuset til foreldrene hans. Faren er en anerkjent professor i gresk-romersk kultur, og moren er en oversetter og sjarmerende vertinne. Både Elio og Oliver, spilt av Armie Hammer, fremstår som mysterier for hverandre, der det er kodet

«Historiene til Guadagnino inneholder en rik og smittsom atmosfære som får øynene våre til å føle det samme som karakterene vi følger med på.»

«Call Me By Your Name»
Regi: Luca Guadagnino

snakking og korte fraser som gjør dette forholdet enda mer pirrende.

Chalamet og Hammer er drømmeduoene som viser at utrolig kjemi spiller en stor rolle. De to guttene hakker konstant på hverandre, tester hverandres grenser, presser på, og føler seg fram - selv om de gjør det helt klart at de bryr seg veldig mye om hva den andre personen tenker om en selv. De flørter gjennom å vise frem kunnskapen sin om klassisk musikk og litteratur. Samtalene ved svømmebassenget er fylt av spenning, byturene består av nervøsitet og nysgjerrighet.

Ærlig og generøs dynamikk

Manusforfatter James Ivory har utviklet disse karakterene på en ærlig og generøs måte som viser dynamikken som utvikler seg mellom dem på glimrende vis. Elio og Oliver avslører ikke følelsene sine for hverandre før en hel time inn i filmen, og inntil da holder vi pusten i spenning for hver nye, genuine avsløring. Det er en viss spenning og sjarm over måten Elio og Oliver lærer hverandre å kjenne, selv om de må holde forholdet sin hemmelighet. En av de mest imponerende observasjonene fra Chalamets vakre og komplekse fremførelse av rollen, er hvordan han bytter mellom

Det som treffer mest med «Call Me By Your Name» er overraskende nok ikke romansen i seg selv, det er den uunngåelige realiseringen om at forholdet ikke kan vare.
Foto: Sayombhu Mukdeeprom / Sony Pictures Classics

engelsk, fransk og italiensk uten å anstrenge seg, avhengig av hvem han er med i det øyeblikket. Det peker til en viss modenhet i karakteren hans og det føles svært gjennomtenkt. Kjærlighetsscenene mellom Elio og Oliver er hjerteskjærende, men samtidig ekstremt erotiske. Selv om han helt klart er den mest erfarne av de to, får vi en følelse av at dette er ukjent territorium, selv for han.

Detaljene snakker

Det som treffer mest med *Call Me By Your Name* er overraskende nok ikke romansen i seg selv, det er den uunngåelige erkjennelsen av at forholdet ikke kan vare. Guadagnino får frem dette ved å bruke lange scener og mye stillhet. I tillegg til Guadagnino's perfekte øye for detaljer, har filmfotograf Sayombhu Mukdeeprom filmet i elegant 35 mm som forstørrer alle detaljene i filmen. Vi er vitne til vind som blåser gjennom hvert eneste blad på trærne som omringer villaen til Elio's familie, vi ser sollys som treffer ansiktet til Elio gjennom soverommet og selv om alt dette er utrolig sensuelt, så merker vi også at en storm bygger seg opp i denne vakre, visuelle, drømmeverdenen.

Energien i filmen skyldes ikke kun landskapet i filmen, den vekkes til live av musikken. Pianoet i John Adams' «Hallelujah Junction – 1st Movement» engasjerer oss fra begynnelsen. John Adams er en moderne klassisk komponist, og sammen med

synthene til Sufjan Stevens i «Visions Of Gideon» så gjør den oss klar for en hjerteskjærende avslutning. Du må se filmen helt gjennom rulleteksten, avslutningsscenen er så hypnotiserende. Det er noe av det beste jeg har sett av en mannlig skuespiller på lenge, jeg klør meg fortsatt i hodet og lurar på hvordan han greide det.

Årets beste film

I en av scenene så bruker Guadagnino sangen «Love My Way» av Psychedelic Furs – en ikonisk 80-talls new wave-låt som har blitt spilt i hjel, men som brukes veldig annerledes her. Når låten spilles er de på en utendørs disco, der Oliver mister seg selv i musikken og bare hopper rundt, ute av kontroll. Å være vitne til denne kjempen av en mann som danser helt vilt er en fryd. Filmene har et tidløst soundtrack som trekker oss gjennom hver hjertestreg på en delikat måte.

Men vi vet at dette må ta slutt. Det vet de også. Filmene avsluttes med en vakker monolog fra den alltid fantastiske Stuhlbarg som spiller en åpen og elskende far som prøver å trøste han. Vi trenger en far som Elios. Dette er en perfekt sammensatt film full av minneverdige scener og det er hovedgrunnen til at *Call Me By Your Name* er den desidert beste filmen fra 2017.

Kash spiller nå i musikalen *Hair*. En musikal som handler om fred, toleranse, frihet og antirasisme. Temaer som er aktuelle minst like aktuelle i dag.
Foto: Samora / Matias I. Alegria

Kashfa bak sceneteppet

Kashfa Gashamuras mor drømte egentlig om en lege- eller advokatkarriere for sønnen sin, men nå har han drevet med teater i ti år. Han har spilt i flere ulike oppsetninger, og er nå aktuell med karakteren Hud i musikalen *Hair*.

MATIAS I. ALEGRIA

SAMORA

Jeg møter Kashfa i resepsjonen til Oslo Nye Teater. Han kommer ned trappen fra de øvre etasjene med kjæresten foran seg. De kysser hverandre farvel og Kashfa introduserer seg for meg. Samtalen flytter seg så bort til resepsjonisten. De prater litt om kveldens forestilling. Kashfa tuller med at han skal improvisere gjennom hele forestillingen. Resepsjonisten og jeg ler litt før Kash tar meg med til scenen, hvor vi setter oss ned.

Kash utenfor scenen.

Kashfa, eller Kash, er født i Rwanda, men vokste opp på Ås og i Oslo.

Han beskriver seg selv som en moroklump som liker å tulle i enhver situasjon.

– Jeg er en som liker å lage litt liv og skandale på steder. På stive events blir jeg rastløs og føler jeg må sprite opp festen litt.

Kash lener seg litt tilbake i stolen og smiler lurt. Han forteller om guttegjengene som han tar med seg på alt av arrangementer. Han forklarer at guttegjengene til en viss grad reflekterer hans egen personlighet. Moro og positivitet er viktige faktorer for skuespilleren.

– De er ikke akkurat A4-karakterer. Vi er en gjeng som har det gøy og som er trygge på hverandre. Vi skaper liv og røre. Med gutta på slep hender det ofte at dynamikken endres der vi er, føler jeg i hvert fall.

Familien rangerer også høyt i skuespillerens personlige liv. Kash ramser opp mor, kjæreste og hund, før han utdyper moren Chou Chous betydning.

– Mamma har vært min største heiagjengleder. Jeg tror hun skjønnte ganske tidlig at en akademisk fremtid ikke var det jeg skulle ta meg til.

Kash snakker videre om da han som 14-årig gutt tok sangtimer og hans mor alltid pushet på at han skulle gjøre det han likte. For selv om Kash på den tiden ikke følte at sangtimer var det kuleste en gutt på 14 kunne gjøre, stod Chou Chou på sidelinjen og heiet han videre.

– Selv om mamma, i likhet med mange andre foreldre av flerkulturell bakgrunn, sikkert ønsket at jeg skulle bli for eksempel lege eller advokat, tror jeg hun gjorde rett i å oppmuntre meg til å gjøre det hun så jeg var god til. Det har jo gått bra, sier Kash med utstrakte armer, og viser til forestillingen.

Skuespilleren og Hud

Særemnet på skolen deles ut. En 18-år gammel Kashfa får valget mellom å analysere fire bøker og å gi en presentasjon om dette, eller sette opp et teaterstykke. Kashfa er skoleflink, men har lenge vært glad i å holde taler og presentasjoner, og å stå på en scene.

– Å gå for å sette opp teater var et ganske enkelt valg.

Kashfa går sammen med gruppen sin og setter seg ned for å jobbe med dramatiseringen. De får vite at de må være med på minst én av seks deler på omtrentlig 5 minutter hver. Etter flere uker med jobbing er resultatet klart, og Kashfa er med i hele fem av seks deler.

De setter opp teateret, og Kashfa får utdelt beste karakter. Men før Kashfa går ut av rommet spør læreren om han har vurdert en karriere innenfor teater. Den 18-årige gutten innrømmer at han ikke har tenkt stort over det, men at det de nettopp har gjort var veldig gøy.

Læreren trekker frem noen brosjyrer og forteller den sprudlende gutten at han bør søke på Danvig Folkehøgskole. Den unge gutten tar dette til seg og drar hjem for å søke, men til hans fortvilelse har søknadsfristen gått ut.

Dagen etter oppsøker Kashfa norsklæreren sin og forteller at fristen var utløpt.

– Det var da det liksom snudde seg for meg.

Læreren trekker frem telefonen sin og ringer et nummer. Læreren forteller personen i andre enden at Kashfa må tas inn i skuespillerlinjen på Danvig Folkehøgskole, og at det bør gjøres et unntak fra søknadsfristen.

– Du kan si at den læreren oppdaget skuespilleren i meg.

Kash spiller nå i musikalen *Hair* på Oslo Nye Teater. En musikal som handler om fred, toleranse, frihet og antirasisme. Temaer som er minst like aktuelle i dag som på slutten av 60-tallet. Handlingen er satt til samme tidsperiode som den er skrevet, og refererer til hendelser den gang som påvirket den allmenne amerikaner. Vietnamkrigen, drapene på Martin Luther King og John F. Kennedy som preget den politiske situasjonen. Dette ga musikalen en aktualitet som var vanskelig å matche i 1967. Den kommenterer det som mange amerikanere på den tiden følte var galt med USA, og som de ønsket å endre på.

Kash innehar rollen som Hud i musikalen. Han forklarer at han prøver å skape mest mulig distanse mellom seg selv og karakteren.

– Å spille en variant av seg selv er kjedelig, derfor prøver jeg å gjøre karakteren mest mulig ulik meg selv.

28-åringen forteller ivrig om rollefabelen han har skapt for Hud, og om hvordan han konstant prøver å forbedre karakteren fra dag til dag. Det som derimot ikke alltid er like bevisst fra skuespillerens side, er hvordan dette påvirker han utenom teateret.

– Jeg må minne meg selv på at jeg liker å spille fotball eller stå på ski, for det hender at jeg tar meg selv i å sitte som Hud hjemme i min egen stue, sier Kash med en flau latter.

Fremtidige utsikter

Med en portefølje fylt av ulike oppsetninger og roller har Kash kommet langt i sin karriere som skuespiller. Nå farer han videre mot nye høyder og utfordringer. Kash avslører at det er både TV- og filmkarriere i sikte.

– I det siste har jeg drømt om å spille en mørk superhelt. Skulle *The Urban Legend* noen gang filmatiseres, så kommer jeg ikke til å gi meg før den rollen besittes av meg, ler Kash. 🍷

«Særemnet på skolen deles ut. En 18-år gammel Kashfa får valget mellom å analysere fire bøker og presentere det, eller sette opp et teater.»

Lisa Aisato
«Snokeboka»
Gyldendal 2018

Lisa Aisato med ny barnebok

I april kom Lisa Aisato ut med den nye barneboken *Snokeboka – en forbløffende ballade om alt det folk kan skjule bak en kjedelig fasade*. Hun debuterte i 2008, og har fått mye oppmerksomhet for sin gode tegnestil og illustrasjoner.

I boken møter man 16 tilsynelatende velfriserte mennesker i en heis, og får så bli med dem hjem og være flue på veggen. Da viser det seg at den alltid så smilende flyvertinnen blir til en drage, Johnnys Elvis-sveis er en parykk og Siv er ikke syk, bare forelska i fastlegen sin.

India rystes igjen

India opplever nok en bølge grusomme barnevoldtekter. I løpet av april har flere små jenter blitt voldtatt og drept, noe som har skapt nye protester i en rekke indiske byer. Dagsavisen melder at en av jentene skal ha vært åtte år gammel, blitt dopet ned og holdt fanget i et tempel i en uke. Der ble hun mishandlet og voldtatt før hun til slutt ble kvalt.

Indias voldtektsproblemer kom for alvor på agendaen i 2012, og massive protester og oppmerksomhet rundt temaet førte til slutt til nye lover. Likevel økte antallet voldtekter med 60 prosent fra 2012 til 2016, hvor hele 40.000 ble voldtatt, i følge Reuters. Mer enn 40 prosent av de kvinnelige ofrene er mindreårige.

50 tidligere politisjefer og offentlig ansatte har reagert ved å sende et brev til stasminister Narendra Modi. I brevet kaller de perioden for den mørkeste i India etter uavhengigheten, og skriver blant annet: «Det bestialske og barbariske ved voldtekten og drapet av en åtte år gammel jente viser hvor dypt ned i en moralsk fordervelse vi har sunket».

Muslim og Feminist

Filmen om Midtøstens første kvinnelige shariadommer tar opp spørsmålet om man kan kalle seg muslim og feminist. Sofia Rana gir Dagsavisen et tydelig svar.

«The Judge»
Regi: Erica Cohen

– Det er ingenting i veien for at flere vers i Koranen kan tolkes feministisk. Jeg ser ingen motsetning i Koranen til at kjønnsrollene kan utfordres. Det er mange folk som er enige med meg. Førstekona til profeten ledet økonomien i Mekka. Det er det mange som ikke vet. Kanskje fordi det ikke er sånn folk flest liker å presentere islam, sier hun.

Filmen, *The Judge*, vises under Arabiske filmdager og handler om Kholoud Al-Faqih, Midtøstens første kvinnelige sharia-dommer.

– Et viktig poeng i Koranen, og som det står skrevet i den, er nettopp det at man skal kunne tolke og tilpasse den til tida man lever i. Det er det heller ikke mange som vet, sier hun.

Rana mener det er patriarkatet som har regjert i ulike muslimske land, som har gjort at islam oppfattes som kvinnefiendtlig. Hun mener islam og muslimer bør åpne opp for en reform, i likhet med andre religioner.

For 50 år siden: Martin Luther Kings død

«Jeg har vært på fjellets topp. Jeg har sett det lovede landet. Derfor er jeg lykkelig i kveld», sa Martin Luther King jr. i sin siste tale. Dagen etter ble han skutt på en hotellbalkong i Memphis.

4. april var det 50 år siden mordet på den amerikanske menneskerettsforkjemperen. Han døde på sykehus bare få timer etter å ha blitt skutt, bare 39 år gammel. Fredsprisvinneren er ikke på noen måte glemt, og flere av talene hans regnes som verdens mest kjente. Hans mest kjente tale het «I have a dream», og ble holdt foran 200.000 tilskuere på trappene av Lincoln-monumentet i Washington i 1963.

«Jeg har en drøm om at mine fire små barn en dag skal leve i en nasjon der de ikke bedømmes ut ifra hudfarge, men ut ifra sin karakter og personlighet», er et av de mest berømte sitatene fra den 17 minutter lange talen.

Winnie Mandela er død

Antipartheid-aktivisten og Nelson Mandelas ektefelle i mange år døde 2. april, 81 år gammel. Winnie Mandela var en av de mest fremtredende skikkelsene i den langvarige kampen mot apartheid-systemet i Sør-Afrika. Hun kjempet kampen i alle årene hennes daværende ekte-mann satt i fengsel, og ble også selv fengslet gjentatte ganger.

Norges siste hellige konge

Siden Grunnloven ble dannet i 1814, har flere paragrafer falt bort. Blant annet var det forbudt for jøder, jesuitter og munkeordener å komme inn, eller oppholde seg i Norge fram til 1851. Det siste Stortinget har vedtatt er å fjerne det hellige ved kongen.

– Dagens immunitetsbestemmelse lyder som følger: «Kongens person er hellig; han kan ikke lastes eller anklages.» Den nye formuleringen i Grunnlovens paragraf 5 nøyer seg med følgende: «Kongens person kan ikke lastes eller anklages», skriver NTB.

Vil tilbake til Almedalen

Tidlig i år ble det kjent at NRM, den nazistiske organisasjonen Nordic Resistance Movement, har søkt om å få komme tilbake til Almedalen og delta på det årlige, partipolitiske arrangementet Almedalsveckan. Region Gotland og politiet ønsker å finne gyldig grunnlag for å avslå søknaden. Tommy Gardell, leder for ar-

rangementets teknik-komité, sier til SVT at de ikke kan hindre gruppen fra å ferdes i og på Visbys gater og torg, men at de er «fast bestemte på at de ikke skal få forstyrre Almedalsveckan».

NRMs deltakelse på Almedalsveckan i fjor førte til at flere organisasjoner forlot uken

tidligere enn planlagt, et ødelagt kunstverk og hele 18 politirapporter med tilfeller om oppmuntring til vold mot en etnisk gruppe. Politiet og Region Gotland ønsker i år å forhindre at NRM får leie standplass på arrangementet for å ivareta sikkerheten – selv om det strider imot grunnlovens regler om organisasjonsfrihet.

Vær stolt- festivalen 2018

**LUSETJERNDALEN
HOLMLIA
16.-17. JUNI 2018**

Vær Stolt-festivalen er et rusfritt gratis arrangement hvor du kan smake mat fra over 20 land og massevis av unge friske artister såvel som gamle-travere. Barneom-

i stand
on the sacrifices
of a million women before me
thinking
what can i do
to make this mountain taller
so the women after me
can see farther

- *legacy*

Rupi Kaur
Fra poesisamlingen
the sun and her flowers
Simon & Schuster Ltd 2017

